

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Katedra zahradní a krajinné architektury.

Obnova zámeckého parku Blatná v jižních Čechách.

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Eva Benešová

Vedoucí práce: Ing. Jana Stejskalová

2011- 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Obnova zámeckého parku Blatná v jižních Čechách**. vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Mnichovicích dne: 10. 3. 2012

Souhrn

Hlavní cílem této diplomové bylo vypracování projektové dokumentace k obnově **krajinářského parku** u zámku Blatná v okrese Strakonice. Dokumentace měla mít formu studie. Celkový návrh byl proveden na základě hlavních principů krajinářského parku, dostupných historických pramenů a vyhodnocených terénních analýz ve dvou variantách. Dále byly navrhovány obnovy jednotlivých dílčích prostorů, a to opět ve více variantách. Z variant celkové **obnovy** byla vybrána ta kompozičně skromnější a finančně přijatelnější.

Zvolená Varianta 2 vychází z volné **krajinářské kompozice** a nejvíce se projevila v navrácení přístupové cesty ke **grottě** na jižním okraji parku, dále v obnově aleje kolem hlavní osy, v úpravě parteru před pavilonem (zahradním domkem) a obnově zeleninové zahrady na jižní straně zámeckého ostrova.

Mlatová cesta k významné dominantě parku – grottě je vedena volnou křivkou, inspirovanou historickými prameny. Je na ní obnoveno drobné odpočívadlo s kouzelným pohledem na zámek. Obnova aleje je v této variantě provedena pouze zdravotní probírkou. Pro úpravu parteru před **pavilonem** byla zvolena jednodušší varianta **gazonu** ponechaného v travnaté ploše, která nechá vyniknout empírové fasádě pavilonu. Obnovená zeleninová zahrada je navržena osázet zeleninou pěstovanou v 19. století, léčivými bylinami a růžemi, které v Blatné neodmyslitelně patří.

V rámci malého množství historických podkladů a v areálu ověřitelných poznatků byl cíl diplomové práce splněn.

Summary

The main object of this diploma work was drawing up a project documentation of a **renewal** of the **landscape park** belonging to the Castle of Blatná situated within the Strakonice District. The documentation should be elaborated in a form of a study. On the basis of the main principles of landscape park, accessible historical sources and evaluated outdoor analysis two general proposal variations were created. Further the component spaces were designed as well as in multifarious variant solutions.

The chosen variant of general proposal is the more modest one and reasonable from the financial point of view.

The selected version No. 2 has been inspired by the **landscape park composition** with simple curved lines. The changes are cogently demonstrated on the approach to „**grotto**“ (artificial cave) on the Southern edge of the park, further on the renewal of an avenue along the central axis, on the design of parterre in front of the garden house and as well as on the renewal of the vegetable garden on the Southern part of the Castle island.

The threshing path to grotto (the important dominant feature of the park) has a curve line shape in accordance with a reference of the historical sources. There is a small renewed resting place offering a magical view of the Castle. The renewal of the avenue is solved by a prophylactic thinnig. The simple version of **gazon**, made by the lawn only was chosen for a parterre design to support the empir facade of the **garden house** coming to the fore. The renewed vegetable garden is designed to be planted by vegetables known and used in the 19th century; herbs and garden roses, which are significantly bound up with Blatná. The goal of the diploma work was accomplished thanks to a piece of knowledge verified in the Castle park area and despite of the lack of existing accessible historical sources.

1 Obsah

1	Obsah.....	1
2	Úvod.....	2
3	Cíl práce.....	2
4	Krajinářský park, vývoj, architektura.....	3
4.1	Historický vývoj.....	3
4.1.1	Anglické krajinářské parky.....	3
4.1.2	Francouzské krajinářské parky.....	4
4.1.3	Německé krajinářské parky.....	4
4.1.4	Rakouské krajinářské parky.....	4
4.1.5	Přírodně krajinářské parky v Rusku.....	4
4.1.6	Přírodně krajinářský sloh v Polsku.....	5
4.2	Charakteristika slohového období 19. století.....	5
4.2.1	19. století ve stavební architektuře.....	5
4.2.2	19. století v zahradní architektuře.....	5
5	Státní památková péče.....	6
5.1	Zákon číslo 20/ 1987 Sb. o státní památkové péče ve znění pozdějších předpisů.....	6
5.2	„Florentská charta“.....	7
5.3	Typy obnovy.....	7
6	Krajinářské parky v Čechách a na Moravě – historie a vývoj.....	8
6.1	Historie a vývoj.....	8
6.2	Krajinářské parky v Českých zemích.....	8
7	Zámek Blatná – historie.....	9
7.1	Zámek.....	9
7.2	Park.....	10
8	Dendrologický a kvalitativní průzkum dřevin.....	10
8.1	Kategorie hodnocených porostů.....	10
8.1.1	Dřeviny kolem zámku a na centrální louce.....	10
8.1.2	Stromořadí na hlavní ose.....	11
8.1.3	„Pásky“ v oboře.....	11
8.1.4	Obora ponechána bez hodnocení.....	14
8.2	Legendy inventarizační a klasifikační tabulky.....	14
8.2.1	Stromy.....	14
8.2.2	Keře.....	15
8.2.3	Skupiny.....	16
9	Umělecko – historický průzkum.....	16
9.1	Stavby.....	16
9.1.1	Zámek.....	16
9.1.2	Pavilonek = zahradní domek.....	17
9.1.3	Altánek.....	17
9.1.4	Fontána.....	17
9.1.5	Kruhový bazén.....	17
9.1.6	Divadlo.....	18
9.1.7	Oranžérie.....	18
9.1.8	Střelnice.....	18
9.1.9	Grotta.....	18
9.2	Park.....	19

9.2.1	Současný stav parku.....	19
10	Kompoziční rozbor.....	20
11	Provozní rozbor.....	20
12	Koncepce obnovy.....	20
12.1	Zásady obnovy.....	21
12.1.1	Zásady z historických pramenů.....	21
12.1.2	Zásady krajinářských parků.....	21
13	Návrhy obnovy v detailních partiích.....	21
13.1	Úprava partie před zahradním pavilonem.....	21
13.1.1	Varianta č. 1.....	22
13.1.2	Varianta č. 2.....	22
13.2	Úprava aleje.....	22
13.2.1	Varianta - obnova.....	22
13.2.2	Varianta –probírka.....	22
13.3	Úprava „kosy“ a zámeckého ostrova.....	22
13.3.1	Detail zámeckého ostrova.....	22
13.4	Probírka olšových porostů.....	22
13.5	Grotta.....	23
13.5.1	Odpočívadlo.....	23
13.5.2	Okružní cesta.....	23
14	Diskuse.....	23
15	Závěr.....	24
16	Seznam literatury (pramenů).....	25

2 Úvod

Tématem této diplomové práce je obnova krajinářských parků u šlechtických sídel s důrazem na úpravy areálů z 19. století. Současný stav zámeckých parků z toho období se velmi liší. Rozhodující pro něj je dnešní využití areálu a kontinuita péče v minulosti.

Konkrétním příkladem je právě zpracováváný park u zámku Blatná patřící do okresu Strakonice. Zámek byl původně románskou vodní tvrzí s oborou za vodním příkopem. Postupnými přestavbami získal dnešní podobu podkovovitého komplexu zámeckých budov na ostrově spojeného mostem s krajinářským parkem. Celý areál je řešen velmi malebně. Spojení vodní plochy, lužních porostů, volných travnatých ploch se solitérami, lesa a historické architektury propůjčuje místu osobitou atmosféru.

Teoretickým základem návrhu budou pravidla uplatňovaná při tvorbě krajinářských parků a historické prameny z místa samotného. Praktický základ se bude opírat o terénní průzkumy a analýzy.

Dle množství a podrobnosti získaných pramenů bude rozhodnuto, zda půjde o důslednou obnovu či pouze o reminiscenci.

Návrh by měl být graficky ověřenou syntézou získaných informací.

3 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zpracování projektové dokumentace obnovy krajinářského areálu z 19. století ve formě studie pro park obklopující zámek v Blatné. Zpracování bude probíhat podle pokynů odborného orgánu státní památkové péče – Národního památkového ústavu – Územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích.

Projekt bude zpracován na základě terénních analýz, studia historických pramenů o zámku Blatná, studia dílčích projektů a odborné literatury na téma architektury 19. století, krajinářských parků a zásad obnovy nemovitých kulturních památek. Měl by zachovat principy používané v krajinářských parcích 19. století. Návrh by měl nastínit možnosti řešení vhodné pro daný prostor a jeho využití.

4 Krajinářský park, vývoj, architektura

O krajinářském parku píše Pacáková – Hošťálková (1999) jako o produktu reakce na formální vázanost barokní zahrady. Hendrych (2000) píše nejen o reakci, ale přímo o odporu **k vžitým pravidelným formám**, o **manifestaci romantického chápání přírody** a světa a dále o **vlivu architektury, zahrad a parků Číny**. Také zmiňuje, že se v Anglii, kde krajinářský park vznikl, začínají již od 18. století projevovat snahy o **přiblížení se přírodě**. Wagner (1989) zmiňuje, že byly kompozice propracovávány až ke skutečným obrazům volné přírody. Protože jak píše Kalusk (2004), „Nepřetvořená příroda byla v Anglii povýšena na symbol svobody a nezávislosti, zatímco geometrická barokní zahrada byla odmítána jako znak feudalismu“, byla prováděna **„proměna neproduktivních pravidelných zahrad na přírodní samoudržovatelné scenérie“**, jak výstižně shrnuje Hendrych (2000).

Při komponování krajinných scenerií byla podle všech autorů velkou inspirací anglická pastevecká krajina. Wagner (1989) popisuje travnaté plochy s rozvolněnými lesy, skupinami stromů, keřů a solitérami.

4.1 Historický vývoj

Nyní se podívejme na historický vývoj krajinářského parku. Věnujme se podrobněji vývoji v Anglii, protože právě tam nový sloh vznikl. Myšlenku krajinářské zahrady datuje Kalusk (2004) do Anglie na konec 17. století, za zvláštních politických a společenských podmínek, které upřesňuje tím, že v Anglii, jež byla konstituční monarchií se svobodou tisku, bylo možné zveřejňovat osvícenské spisy s politickou i filozofickou tematikou. Básníci (např. Alexander Pope) a filozofové přinášejí nový cit pro přírodu, dávají tím impulz pro vznik přírodní krajinářské zahrady. Hendrych (2000) doplňuje kromě filozofických důvodů, také **„ekonomické podmínky**, kdy udržování nákladných pravidelných zahrad se stávalo pro mnohé vlastníky panství již finančně neúnosné“. Wagner (1989) o počátku tvorby „anglických zahrad“ uvádí, že první návrhy byly tvořeny laiky, kteří mísili pravidelné linie s liniemi přírodními s měkkým vedením, nebo proměnily část stávající zahrady na sloh přírodní. Kalusk (2004) pokračuje v popisu vývoje krajinářského parku architektem, jehož jméno bylo William Kent (1685-1748), který byl původně malířem. Kent podle Hendrycha (2000) „viděl zahrady a jejich scenérie nejen jako obrazy, ale i jako **kompozice trojrozměrného prostoru**, kde pozorovatel prochází postupně od jednoho krajinného obrazu k dalším v řadě.“

Podle většiny autorů právě Kent propojil období amatérů s následujícím obdobím profesionálů. K nejvýznamnějším patřil Lancelot „Capability“ Brown (1716 -1783), který podle Hendrycha (2000) svým tvůrčím přínosem v organizaci prostoru a krajinné architektury měl velký podíl na zrodu školy

zahradiho krajinářství. Rogers (2001) píše doslova o „his ability to create designs that were abstract and yet harmonious with scenery of rural enclosure“ jeho schopnosti vytvářet projekty, které byly abstraktní a přesto harmonické se scenérií venkovské krajiny. Podle Wagnera (1989) Brown netvořil pouze obrazy, ale znal výborně i nároky rostlin, proto byla jeho díla dokonalá. Dále však konstatuje, že si postupem času vytvořil šablony pro vodní plochy, skupiny dřevin i květinové záhony. Hendrych (2000) píše, že Brownovy kompozice bývají označovány za idealizované, „založené na **práci s terénem**, vodními plochami, lučními prostory se stromovými porosty a na práci s **efektem hry světla a stínu**.“ Kalus (2004) tvrdí, že Brownův styl zůstal určujícím pro zahrady až do 19. století. Wagner (1989) zmiňuje další vývoj, kdy u následovníků byly výsadby zjednodušeny na „betling“ a „clumping“ (viz. podkapitola 3.2.2.1). Krajinářský park byl podle Wagnera (1989) obohacen díky Wiliamu Chambersovi a jeho poznatkům o orientálních a čínských stavbách. Pod vlivem jeho knih z roku 1722 byly do kompozic přidávány pagody, čajovny, atd. Kalusk (2004) však píše o Chambersových zahradách jako o teatrálních a vyumělkovaných. Wagner (1989) se zmiňuje také o básníku Shestonovi, který poprvé roku 1764 použil pojem „sloh přírodně krajinářský“. Pro vrcholné období anglického parku podtrhuje význam osobnosti jménem Humprey Repton, který byl nejen schopným praktikem, ale sepsal několik teoretických děl např. *Observation of the Landscape Gardening*. Repton prosazoval, že sadovník nemá napodobovat přírodu, ale vytvářet park pro člověka. Repton také požadoval spolupráci více odborníků (sadovník, architekt, malíř). Tolik stručný vývoj krajinářského parku v jeho kolébce - Anglii.

Jak uvádí Kupka (2006) po celé 18. století existují vedle sebe formální i přírodní zahrady. A na kontinentu bylo přijímání nového slohu různé. Kalusk (2004) dodává, že pokrokoví panovníci si nechávají anglické zahrady zřizovat, ale současně u některých sídel přetrvávají rokokové zahrady až do druhé poloviny 18. století. Píše také o výsledném kompromisu, který ponechal vedle sebe formy geometrické i formy přírodní, jako platné i v 19. století.

4.1.1 Anglické krajinářské parky

Jak bylo popsáno výše, právě Anglie byla kolébkou krajinářského parku. Za první fázi označuje Wagner (1989) zahrady tvořené laiky, ve kterých byly pravidelné dispozice rozšiřovány o přírodní kout, nebo byla část parteru upravena v „parterre anglais“ tzv. přírodním slohu. Již zde bylo aplikováno střídání **světla se stínem** a ohrazení **příkopem**. Rogers (2001) uvádí popis jedné zahrady z počátku stylu, „Within the garden were winding paths and long perspectival corridors of greenery framing obelisks and several small Palladian temples and pavilions.“ V zahradě byly vinuté cesty a dlouhé průhledy zelení rámuující obelisky a několik malých palladionských chrámů a pavilonů. Tím dokazuje zmínku Kalusk (2004) o neopalladianismu jako slohu první poloviny 18. století uplatňovaném i v architektonické

výzdobě parků. Kalusk (2004) píše o „malířské krajinářské zahradě“, kterou představovaly návrhy Williama Kenta. Podle Wagnera (1989) se střídalo světlo a stín, volné **trávníkové plochy se skupinami stromů**. Hendrych (2000) doplňuje, že šlo o scenerie řazené za sebou. Rogers (2001) spojuje s Kentem také **ha – ha příkopy**. Současník W. Kenta Lancelot ‚Capability‘ Brown přináší do parku: „... **clumps a belt-walk**, okrouhlá cesta, která jako pás obtáčela zalesněný okraj zahrady“, jak popisuje Kalusk (2004) doslova. Wagner (1989) doplňuje také „**betling**“ – úzký pás výsadeb obvykle na okraji parku a „**clumping**“ – kompaktní skupiny stromů, keřů a květin a solitéry pro zpestření volné louky.

Rogers (2001) v souvislosti s Brownem originálně popisuje: „ ‚Solemn‘ groves provided variety and contrast to ‚cheerful‘ fields,“ tedy „vážné“ háje tvoří rozmanitost a kontrast k „vesele působícím“ polím.

O Brownově práci s terénem píše Rogers (2001), že pracoval v sériích jemných konvexních a konkávních křivek („... in series of gentle convex and concave curves“). Jedním z prvků, který zmiňuje Thacker (1997) je u Browna „sweeping lawn up to the front door“ (hladký trávník až ke dveřím).

S novým prvkem přichází, jak se shodují všichni autoři, William Chambers, který propagoval čínské zahradní umění a vnáší do kompozice **zvonkové mosty, čajovny, pagody**. Další výraznou osobností je již zmíněný Humprey Repton. O jeho přínosu píše Wagner (1989), že vrátil budovu do kompozice přírodních prvků, ale podřizuje ji dispozici a konfiguraci krajiny. Rogers (2001) připomíná, že Repton hájil „reunification of the kitchen garden with the house“ (opětovné sjednocení kuchyňské zahrady s domem). Kvůli stoupajícímu zájmu o botaniku začal používat i „exotic shrubs and trees, (exotické keře a stromy), vrací také prvek „flower garden“ (květinové zahrady), který byl pro Browna nemyslitelný. Thacker (1997) k Reptonově tvorbě dodává: „... his garden again and again revealed a softening of Brownian principles“. Repton tedy postupem času opakovaně zjemňoval Brownovy krajinářské principy. Na výše zmíněný plochý trávník před domem navrácí „a drive, a terase, a balustrade, the beds of flowers or the fountain“ (příjezdové cesty, terasy, balustrády nebo fontány). Wagner (1989) označuje Reptonovo období za vrchol krajinářského parku v Anglii. Kupka (2006) i Thacker (1997) popisují další oblíbený typ parku **gardenseque**, o kterém Kupka (2006) stručně píše, že „hlavním představitelem je John Claudius Loudon (1783 -1843). Park je uzavřen plotem nebo zdí, odtržený od okolní krajiny. V rámci těchto mezí se všechno uspořádává jak o moře krátce posekané trávy, jež je poseta jednotlivými stromy. Místní rostliny neodpovídající dobrému vkusu jsou vyřazeny. Příroda má být příslušně vylepšena.“

4.1.2 Francouzské krajinářské parky

Wagner (1989) začíná kapitolu o přírodně krajinářském slohu slovy: „Pravidelný, klasicistní park byl ve Francii hluboce zakořeněn. Proto se přírodně krajinářský sloh uplatňoval jen pozvolna...“ Dále uvádí, že „anglické zahrady“ byly zakládány jako výplně částí parterů. Rogers (2001) píše o „jardin anglais“ jako

o „Picturesque garden of France“. Jako prvky s tímto typem spojené uvádí: „Turkish tents, Chinese bridge“(turecké stany, čínské mostky). Pokračuje, že místní podoba slohu navazuje na „tradition of French pastoral romance“ (tradici francouzské pastýřské romantiky). Objasňuje pojem „fabriquest – theatrical scenery, usually rustic in style“ (teatrální scenerii, obvykle v selském stylu). Dále Rogers (2001) upozorňuje na fakt, že ve Francii byla přijata „exotic fabriquest“ (inspirace např. Čínou) přinesená W. Chambersem lépe než v Anglii. Vyjmenovává velké množství používaných prvků jako např. grotta, zřícenina, farma, dekorativní mlékárna, větrné a vodní mlýny, gotický kostelík atd. Wagner (1989) potrhuje význam sentimentální kompozice ve Francii.

4.1.3 Německé krajinářské parky

Kalus (2004) datuje přijetí „anglické školy“ v Německu až do druhé poloviny 18. století. Wagner (1989) píše o sentimentalitě kompozic. Za nejvýznamnějšího tvůrce uvádí Fridricha Ludwiga von Sckella, u něhož uvádí originální kompozici, ve které umístil do skupin dřeviny podle druhu olistění. Nejen Wagner (1989), ale také Reges (2001) popisují tvorbu Hermanna Lugwiga Heinrich Pücklera. Rogers (2001) uvádí, že vytvořil „continuum of broad and varied spatial effects“ (souvislou řadu širokých a rozmanitých prostorových efektů). A píše i o používání „single shrubs and trees scattered freely over the grass“ (jednotlivých keřů a stromů volně rozptýlených v trávě). Wagner (1989) nazývá Pücklerovo působení jako vrchol přírodního slohu v Německu s výjimkou děl Petera Josepha Lenné. U kterého Rogers (2001) oceňuje „sweeping vistas“(panoramatické pohledy).

4.1.4 Rakouské krajinářské parky

I v Rakousku podle Wagnera (1989) působili P. J. Lenné a L. von Sckell. Výrazným efektem bylo např. zrcadlení na vodní hladině a velké množství romantických staveb.

4.1.5 Přírodně krajinářské parky v Rusku

Wagner (1989) připomíná, že také v Rusku převládá sentimentální ladění a nejstarší krajinářské kompozice byly ovlivněny W. Chambersem. Pokračuje tím, že se tvorba postupem času oprostila od anglického příkladu a čerpala inspiraci z severoruské romantické krajiny.

4.1.6 Přírodně krajinářský sloh v Polsku

Wagner (1989) uvádí, že první přírodní park zde vznikl v roce 1740 a většina kompozic vznikala na základě profesionálně – amatérské spolupráce. Autoři se shodují na skutečnosti, že v Polsku byly parky zakládány na menších plochách, než v ostatních zemích.

4.2 Charakteristika slohového období 19. století

V 19. století není možné popsat pouze jeden samostatný sloh, a to ani pro stavební, ani pro zahradní architekturu.

Navíc, jak se většina autorů shoduje, kombinuje se formální řešení prostoru s bujností rostlin.

4.2.1 19. století ve stavební architektuře

V architektuře se během 19. století vystřídaly dva stavební slohy. Prvním byl **klasicismus**, o kterém píše Hájek (2000): „...na počátku 19. století kdy architekturu ovládá klasicismus, přestože jeho stopy můžeme vysledovat i na řadě pozdně barokních staveb. Znovu hledá inspiraci v antické architektuře.“ A pokračuje: „Setkáváme se také s pojmem empír. Jako empírové se většinou označují stavby vzniklé po roce 1804 do poloviny 19. století, které důsledně aplikovaly antické vzory a vzory egyptské.“ O výrazových prostředcích klasicismu Hájek (2000) píše doslova „Křivky jsou nahrazovány přímkami, hravou plastickou křivku nahrazuje geometrie.“ Konkrétně zmiňuje např. zplošťování fasád a jejich členění do svislých pruhů, dvojité okna s rovným nadpražím a plochými šambránami s ušima. Mezi zdobnými prvky uvádí Hájek (2000) např. sloupy, pilastry, medailony, festony, antické vázy, atd.. Herout (2002) píše i o stlačeném, půleliptickém oblouku nad otvory a trojúhelníkovém štítu. Tvary sloupů i pilastrů vycházejí z římských sloupových řádů. Často používaným detailem v **klasicismu** byl motiv **slunce** na dveřích, vratech i mřížích. Novým materiálem byla **litina**. Pro empír zdůrazňuje Herout (2002) dórský sloupový řád. Hájek (2000) popisuje **empírová okna** jako osazována shodně s klasicismem do líce fasády, ale „mívala polokruhové nadpraží“ a byla doplňována okenicemi v modré, bílé nebo zelené barvě. Herout (2002) dodává, že šlo o okenice žaluziové.

Druhým stavební slohem je skupina **historizujících slohů**, o které Hájek (2000) uvádí: „U nás se ve druhé polovině 19. století prohluboval rozpor mezi velkým rozvojem techniky, ruku v ruce s novými materiály a prosazováním historických tvarů do architektury. Nostalgický pohled šlechty, která v této době vyklizuje politické pozice, dává vzniknout romantickým stavbám, v nichž hledá odlesk dávné slávy.“ Podoba staveb byla inspirována jednotlivými architektonickými slohy. Hájek (2000) popisuje **novogotické** přestavby inspirované např. tudorskou gotikou s tudorskými oblouky, tupými věžemi,

cimbuřím, nebo **novorenesanci** s osovou symetrií, masivní bosáží, vysokými řády sloupů nebo pilastrů a „výraznou atikou s balustrádami“, železnými konstrukcemi. Zmiňuje také stavby **novobarokní**, s ornamentikou, členěním fasád, inspirovaným barokem.

4.2.2 19. století v zahradní architektuře

Jak bylo zmíněno výše, 19. století není obdobím jednoho architektonického slohu ani pro architekturu zahradní. I v ní se projevil jak klasicismus, tak romantismus, zastoupený ve stavební architektuře historizujícími slohy.

Hájek (2000) o klasicismu v zahradě stručně poznamenává: „Mění se i tvar zámeckých zahrad a parků. Místo geometrického řešení, ornamentálně osazovaného a pečlivě stříhaného parku francouzského typu nastupuje anglický park, který je uměle komponován do přírodní podoby, do malebných skupin dřevin, volných zatravněných ploch a jezírek. Nezbytnou součástí zahrad u menších staveb vilového charakteru se stává skleník.“

Kupka (2006) upřesňuje, že „Zavedenou klasifikaci zahrad období do poloviny 19. století na naturalistický, klasicistní či romantický typ nelze brát chronologicky. Tyto vývojové fáze se totiž překrývají, někdy vznikají odlišné slohové formy v jednom objektu současně, jeden architekt často navrhuje objekty klasicistní i romantické.“

Jak píše Kupka (2006) „Nastupuje období historického eklektismu i v zahradní a parkové tvorbě. Vybavení zahrad je koncipováno z různých stylů, antiky, středověku, italské renesance nebo rokoka. Jednotlivé prvky jsou libovolně kombinovány, aniž by byla snaha sledovat určitý filozofický nebo literární program jako tomu bylo v 18. století.“

A zatímco na našem území vrcholí krajinářský park, v Anglii již přejímá vládu nový styl Arts & Crafts, o čemž píše Kupka (2006) „Arts & Crafts (kolem roku 1890) opět objevuje krásu domácích rostlin, decentní barevnost nebo pouze jednobarevné úpravy.“

4.2.2.1 Kompozice a prvky

Kompozice parků na našem území v 19. století vycházela z pravidel krajinářského parku ustanovených převážně v Anglii. Mnohé z nich byly zmíněny již v podkapitole o Anglických krajinářských parcích.

Hendrych (2006) vystižně shrnuje základní princip slovy: „Přímky byly nyní nově nahrazovány tzv. **linií krásy ve tvaru písmene S**, v domnění, že **přírodní linie a tvary se vždy vinou a nejsou rovnoměrné**, ve falešné víře, že příroda je neuspořádaná a náhodně chaotická...“ Kupka (2006) píše v podobném duchu, že „s pečlivě promyšlenými meandrujícími spleťnými cestičkami (např. tzv. clumps a beltwalk, okrouhlá cesta, která jako pás obtáčí zalesněný okraj zahrady) a potůčky dosahují takového stupně umělé

nepravidelnosti, jakého dosahuje barokní umělá pravidelnost. Důsledně je z kompozice vyloučena symetrie. Také Kalusk (2004) píše v souvislosti s kompozicí o vinoucích se **potocích** s přirozenými břehy a cestách bez rovných linií. Pokračuje také zmínkou o modelovaných **travnatých plochách** a seskupeních zahradních staveb.

K vedení cest kompozicí podle Rogerse (2001) neodmyslitelně patří „element of suspense“ - prvek **napjatého očekávání**, který byl nezbytnou součástí již Brownovy krajiny. Wagner (1989) dodává, že podle Reptona vede cesta od jedné **scénérie** k další a intenzity zájmu se mají střídát až k dominantě. Píše také o **rámování** výtvarných předností dřevinami.

K používaným prvkům poznamenává Kalusk (2004), že: „Z malířského způsobu úpravy Williama Kenta převzal Brown několik strukturálních motivů a vytvořil z nich svůj vlastní styl, který zůstal určující pro krajinářské zahrady až do 19. století. Těmito motivy byly např. **clumps a belt-walk**, okrouhlá cesta, která jako pás obtáčela zalesněný okraj zahrady.

Stejně tak Wagner (1989) zmiňuje „**betling**“ a „**clumping**“. **Betling** vysvětluje jako „úzký pás výsadeb obvykle na okraji parku“ a „**clumping**“ popisuje jako „kompaktní skupiny stromů, keřů a květin a solitéry“ pro zpestření volné louky.

Zajímavým prvkem byla podle Hendrycha (2000), **vypůjčená dominanta**, s jejíž používáním začal L. C. Brown. Mohlo se jednat např. o pohled na město v dálce.

Kupka (2006) připomíná, že: „Od poloviny 19. století se do krajinářských parků tedy opět vrací květinové záhony jako jakési brože z květin na sametu trávníku.“

4.2.2.2 Sortiment rostlin

Vzhledem ke skutečnosti, že krajinářské parky vznikaly často přetvořením původní obory, jak tomu bylo i u parku zámku Blatná, byl ponecháván původní sortiment lesa složeného z domácích dřevin. Ale nezůstalo pouze u domácích druhů. Jak narůstal zájem o botaniku, byl obohacován sortiment parků o cizokrajné dřeviny. Dokazují to soupisy dřevin zámeckých parků, které zpracoval Hieke (1984). Kromě mnoha jiných zmiňuje Červený Hrádek u Jirkova, kde byly sázeny severoamerické dřeviny již roku 1785. Wagner (1989) se výslovně zmiňuje o sloupovitých topolech jako symbolu romantického parku.

5 Státní památková péče

Vhodným úvodem do problematiky památkové péče o historické zahrady a parky jsou slova Pacákové - Hošťálkové (2004) , „ ... i když se náš první památkový zákon č. 22 /1958 Sb. jmenoval O kulturních památkách, byla památka ve svém významu degradována jako doklad historického vývoje společnosti a

v současně platném zákoně č. **20/ 1987** , který má název **O státní památkové péči**, je ponížena na pouhou věc. A přitom není pochyby o tom, že památka je ve své podstatě umělecké dílo nebo kulturní předmět či statek, anebo znak prostředí, mající historický, technický, architektonický i vědecký význam, ať už jde o jednotlivost nebo o soubor. Památka zahradního umění je potom taková památka, jejíž podstatu i formu tvoří zejména historická zahrada nebo sad.“

5.1 Zákon číslo 20/ 1987 Sb. o státní památkové péče ve znění pozdějších předpisů

Účel zákona je obsažen v § 1 (1) „Stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství socialistického státu. Účelem zákona je vytvořit všestranné podmínky pro další prohlubování politickoorganizační a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování socialistických tradic a socialistického vlastnictví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji socialistické společnosti.

(2) Péče státu o kulturní památky (dále jen „státní památková péče“) zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a organizace státní památkové péče (§ 25 až 33) v souladu se společenským potřebami zabezpečují zachování, ochranu a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Ostatní orgány státní, socialistické a jiné organizace spolupracují v oboru své působnosti s orgány o organizacemi státní památkové péče a pomáhají jim při plnění jejich úkolů.“

Zákon 20/1987 Sb.ve znění pozdějších předpisů vymezuje pojmy jako kulturní památky (§ 2), národní kulturní památky (§ 4) , památková rezervace (§ 5), památková zóna (§ 6) atd.

(§ 2) (1) „Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České socialistické republiky (dále jen „ministerstvo kultury“) nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory

- a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověk z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,
- b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.

(2) Soubory věcí podle odstavce 1 se prohlašují za kulturní památky, i když některé věci v nich nejsou kulturními památkami.“

Zákon také řeší prohlašování za kulturní památku (§ 3), zrušení prohlášení za kulturní památku (§ 8), péči o kulturní památky - jejich ochranou a užíváním (§ 9), povinnosti orgánů státní správy, organizací a

občanů (§ 11), oznamovací povinnost vlastníka (§ 12) obnovu kulturních památek (§ 14), ochranná pásma (§ 17), užíváním kulturní památky pro vědecký výzkum (§ 19), archeologické výzkumy a nálezy (§ 21 až 24). Dále se zákon zabývá systémem orgánů a organizací státní památkové péče (§ 25 až 34), mezi které patří: ministerstvo kultury, památková inspekce, krajský národní výbor, okresní národní výbor, místní a městský národní výbor, komise státní památkové péče, ústřední organizace státní památkové péče, krajská organizace státní památkové péče) a opatření při porušení povinností.

Pro získávání informací o památce je velmi podstatný § 7 Evidence kulturních památek, ve kterém se píše o Ústředním seznamu kulturních památek České socialistické republiky, který vede ústřední organizace státní památkové péče. A dále je v § 7 uvedeno, že „krajské národní výbory a okresní národní výbory vedou seznamy kulturních památek svých územních obvodů. Zápisy do těchto seznamů provádějí podle výpisů z ústředního seznamu.“

Každá z takto vedených památek má své vlastní registrační číslo, vlastnický list a evidenční list.

Každý evidenční list by měl obsahovat následující informace:

- Obec, ve které památka leží
- Okres, ve kterém památka leží
- Hodnota
- Zachování
- Využití
- Kraj
- Pořadové číslo
- Název (označení) památky
- Bližší označení umístění památky (osada, čtvrť, ulice, číslo popisné)
- Ochranné pásmo
- Vlastník, správce, uživatel
- Popis památky (včetně sochařské, malířské, popř. i jiné výzdoby)
- Časové, slohové, autorské určení
- Autor nebo výrobní označení
- Zhodnocení, zdůvodnění ochrany
- Stav zachování památky a příp. návrhy opatření
- Dřívější i současný způsob využití a příp. návrhy opatření
- Odkaz na literaturu
- Odkaz na fotografickou dokumentaci
- Odkaz na měřičskou nebo jinou dokumentaci
- Evidenční list zpracoval
- Záznam doplňkových listů
- Poznámky, záznamy změn a doplňků

5.2 „Florentská charta“

Zásadním mezinárodním dokumentem je Charta o historických zahradách řečená Florentská charta z roku 1981, o které píše také Hrůza (1997). Dokument byl přijat Mezinárodním výborem pro historické zahrady a historické lokality ICOMOS – IFLA a týká se ochrany historických zahrad, jak se praví již v jeho Úvodu. V článku 1. je vymezen pojem historická zahrada slovy: „historická zahrada je architektonická a vegetační kompozice, jež je z hlediska dějin nebo umění celospolečensky významná. Jako taková je považována za památku.“ Článek 2 je zajímavý z hlediska obnovy, praví se v něm, že: „Historická zahrada je architektonická kompozice, jejíž materiál je především rostlinný, tudíž živý a jako takový pomíjející a **obnovitelný**.“ V článku 3. se uvádí, že „jako památka musí být historická zahrada chráněna v duchu Benátské charty. Nicméně jako živá památka spadá pod ochranu podle specifických pravidel, která obsahuje tato charta.“ Článek 6. říká, že „označení „historická zahrada“ náleží stejně tak malým, drobným zahradám jako rozsáhlým pravidelným nebo krajinářským parkům.“ A v článku 9. se píše, že „ochrana historických zahrad vyžaduje, aby byly identifikovány a inventarizovány. Vyžaduje diferencované postupy, jako údržbu konzervaci, restaurování. Autenticita historické zahrady se týká stejně její koncepce a objemu jejích částí, jako její výzdoby nebo výběru vegetace či nerostů, které ji vytvářejí“. V článku 24. je uvedeno doslova: „historická zahrada je součástí kulturního dědictví, jehož přežití, v důsledku jejího charakteru, vyžaduje maximum trvalé péče zajišťované kvalifikovanými osobami. Je proto zapotřebí vhodné výchovy, zajišťující vzdělávání těchto osob, ať jde o historiky umění, architektky, zahradní architektky, architektky krajináře, zahradníky či botaniky. Je rovněž třeba dbát na zajištění pravidelné produkce rozličných rostlin vhodných pro jednotlivé historické zahrady.“

5.3 Typy obnovy

O obnově historických zahrad píše Otruba (2002) výstižně: „Je snadné najít starý obraz a podle něj udělat nově starou zahradu, park. Často se tomu říká rekonstrukce, i když fakticky nevíme, zda to tak skutečně vypadalo. Těžší je vše lokalizovat, ověřit, odkryt, odkopat, najít skutečné stopy průběhu staletí, a teprve ty obnovit.“

Otruba (2002) popisuje dva pohledy na dělení obnovy památek. Prvním je rozdělení do tří skupin podle množství dostupných materiálů. Pokud je dostupná autentická dokumentace, je možné přistoupit k obnově „exaktní“. Pokud není dostatek materiálů a je možné se inspirovat analogickou situací jiné památky, jde o obnovu „analogickou“. A pokud nejsou ani materiály, ani přiměřeně zachovalý stav, je možná provést obnovu „hypotetickou“, jejíž základem je vědecká hypotéza.

Druhým pohledem je rozdělení do čtyř skupin podle stylů. Prvním je „důsledná obnova“, kdy je důsledně uplatněn jeden prokázaný styl. Druhým je „obnova s náznakem průběhu stylů“. Bývá používán převážně

u velkých objektů, má zaznamenat změnu stylů a bývá velmi náročný. Třetím je „soudobá úprava“, používaná v případě nedostatku historické dokumentace, když byla změněna funkce objektu či pokud již chybí objekt, na který byla kompozice vázána. Jako poslední možnost uvádí Otruba (2002) „nepřístupujeme k žádné obnově“, a to v případě, kdy je třeba čekat na další rozhodnutí či podklady.

6 Krajinářské parky v Čechách a na Moravě – historie a vývoj

Pacáková - Hošťálková (1999) otvírá téma krajinářského parku konstatováním, že „začal být formulován od okamžiku, kdy se projevil odpor proti barokní tvrdě architektonizované zahradě zejména francouzského typu, jehož formálně rigidní, geometrické formy jak v terénu, tak ve vegetaci byly nyní nahlíženy jako nepřirozené.“ Nejinak tomu bylo v Čechách a na Moravě, kam se však myšlenka dostává později. Kupka (2006) nachází paralelu pro přechod od klasicistního parku ke krajinářskému v české literatuře. Zatímco „idylickým místem“ označuje přehledný uspořádaný klasicistní park, který připodobňuje k „rozkošnému údolíčku“ z Babičky Boženy Němcové, tak romantickou, přirozenou krajinu nachází v Máji Karla Hynka Máchy.

6.1 Historie a vývoj

Za počátek anglického parku u nás označuje Wagner (1989) přibližně rok 1750, kdy vznikl údajně první přírodní park na našem území - Rudoltice u Opavy.

Kupka (2006) k historii uvádí: „U nás se první příklady krajinářského parku objevují již v druhé polovině 18. století. K nejznámějším patří parky v Červeném Hrádku, Vlašimi, Nových Hradech, Veltrusech, Lednici a Kroměříži.“ Ve vývoji krajinářského parku u nás dochází viditelně k časovému posunu oproti výše popisované Anglii.

6.2 Krajinářské parky v Českých zemích

Wagner (1989) píše o přírodních parcích v na našem území, že „se mnohé vyznačují místním svérázem, neboť jejich tvůrci respektovali místní ekologické podmínky, a tyto prvky jsou charakteristickými reprezentanty své doby.“ O zmíněném „svérázu“ může mnohé vypovědět i stručný popis několika málo parků.

Úprava v Červeném Hrádku u Jirkova proběhla podle Wagnera (1989) na konci 18. století „zušlechtěním obory“ a doplněním romantických staveb na konce průhledů. Hieke (1984) popisuje značnou introdukci severoamerických dřevin od roku 1785 (asi 177 taxonů).

Park ve Vlašimi datuje Wagner (1989) do roku 1755 a vyzdvihuje u něj propojení partií průhledy, aniž by byla narušena jejich intimita. Podle Pacákové – Hošťálkové (1999) se jedná o romantický krajinářský park. Wagner (1989) uvádí, že stavby měly převážně orientální charakter. Hieke (1984) poznamenává, že ze všech staveb jich stojí pouze několik např. Čínský pavilon, ke kterému náležel květinový parter. Dalším z raných přírodních parků je Červený Dvůr, založený 1769, jak uvádí Wagner (1989). Park byl bohatý na atrakce typu: jeskyně, voliéry, zvěřinec. Ze sortimentu zmiňuje Wagner (1989) **sloupovité topoly**, jako „symbol raného romantického slohu“. Hieke (1984) doplňuje, že šlo o zahradu komponovanou hvězdovitě, změněnou v 1. polovině 19. století na anglický park, v němž byly např. plochy rybníků oživeny fontánami.

Také Nové Hrady u Českých Budějovic byly změněny podle soudobého slohu 18. století. Nedaleké Terčino údolí bylo doplněno o celou řadu staveb. Wagner (1989) zmiňuje např. Švýcarský dům, perníkovou chaloupku, Háj bohů. Hieke (1984) nazývá údolí zahradou přátelství a připomíná také umělý vodopád. Mezi zajímavými taxony jmenuje *Robinia pseudoacacia* ‚Amorphifolia‘ L., nebo *Acer monspessulanum* L..

Významnou krajinářskou úpravou jsou Veltrusy v ohbí řeky Vltavy. Pacáková – Hošťálková (1999) potrhují lužní les jako základ parku. Na založení se podle Wagnera (1989) podílel také Ch. Hirschfeld. Již 1785 šlo o pokus úpravy „široké krajiny“ Původní barokní dispozici připomíná především přímá linie hlavní osy vedoucí krajinou s lemem lipové aleje. Hieke (1984) připisuje areálu přímo označení **ferme ornée**, ve kterém jsou ideálně propojené užitkové plochy polí, lesů a zahrad s okrasnými plochami. Kompozice byla obohacena četnými stavbami (např. kulatý chrám „Přítel venkova a zahrad“, Egyptský pavilon, Červený mlýn). Pacáková – Hošťálková (1999) píše také o umělé jeskyni.

Také u Kačiny se jedná o úpravu širokého okolí. Hieke (1984) píše, že park a obora byly upraveny ještě před stavbou empírového zámku. Porosty jsou „jen vzácně doplňovány exoty nebo kultivary domácích dřevin“. Zajímavými prvky jsou: hvězdice z lesních průseků a dvojité rondel stromů, nebo „**temple**“ nad jezírkem. Pacáková – Hošťálková (1999) píše, že právě na Kačině byly asi poprvé na našem území použity **ha – ha příkopy**.

Kroměříž je podle Wagnera (1989) jedním z nejvýznamnějších objektů raného období, kde byly k přeměně využity i romantické stavby barokního slohu. Vodním plochám byly navraceny přirozené břehy a byly přidány ostrůvky. Pravidelný parter byl podle Wagnera (1989) upraven až v polovině 19. století. Pacáková – Hošťálková (1999) uvádí, že přestavba v 18. století byla romantická, plná atrakcí a že v 19. století byla vytvořena kompozice klasicistní, jejíž okraje měly krajinářský charakter a splývaly s okolní krajinou.

Nejen podle Wagnera (1989) je nejrozsáhlejším krajinářským dílem areál Lednice – Valtice, obklopený ještě rozsáhlými lesy. Romantické prvky se dostaly do parku v Lednici již kolem roku 1790. Největší úpravy probíhaly 1805 – 1811, kdy byl např. regulován tok Dyje. Areál zahrnuje značné množství staveb, namátkou Wagner (1989) jmenuje: polorondel Tří grácií, Apollónův chrámek, Hraniční zámek, Dianin chrám, nebo kapli svatého Huberta. Pacáková – Hošťálková (1999) označuje lednicko – valtický areál za „velkoryse architektonicky řešenou krajinu“ a dodává, že areál byl v roce 1996 zapsán do Seznamu světových památek UNESCO.

Wagner (1989) dále zmiňuje Hlubokou nad Vltavou, kde se kompozice parku postupně prolíná s okolní krajinou, s rybníky a lesy. Jmenuje také Konopiště, které Hieke (1984) označuje za jeden z „nejkrásnějších, největších a dendrologicky nejcennějších“ areálů u nás. Park byl založen na poměrně členitém terénu, jednotlivé partie na sebe plynule navazují. Nejvýraznější částí je pravidelně řešená Růžová zahrada.

Dalším zástupcem krajinářského slohu je park v Průhonicích, který byl podle Hiekeho (1984) „zakládán v době, kdy krajinářský sloh dosáhl i u nás svého vrcholu“. Pacáková – Hošťálková (1999) píše o záměru vytvořit v parku přírodu „obdobnou lesům, hájům a bučinám celých Čech“. Hieke (1984) nabízí velmi obsáhlý seznam taxonů vyskytujících se v parku. V areálu jsou jezy a vodopády a rybníky. Hieke (1984) dále vzpomíná „rozsáhlé **alpinum** v přední části parku.“ Wagner (1989) o Průhonicích doslova píše, že jsou „naším nejrozsáhlejším a nejbohatším arboretem“ a světoznámým příkladem „pozdí etapy krajinářského slohu a idealizované krajiny.“ Připomíná místní efekt pěnišníků a azalek.

Posledním parkem, kterému bude věnována krátká zmínka je park u zámku Červená Lhota. Uzavírá celý krátký výčet, protože je podobně specifický jako řešený park u zámku Blatná. Je zámkem vodním. Pacáková – Hošťálková (1999) píše, že okolí Červené Lhoty bylo upraveno již v barokním slohu jako komponovaná krajina. V 19. století pak byly malebně ztvárněny partie v návaznosti na břehové porosty. Základem těchto porostů jsou domácí dřeviny. V roce 1985 byla na ostrově „remodelována subtilní formální parterová úprava“. Autorkou návrhu byla Marie Pavlátová.

Tolik pouze několik příkladů, jakým způsobem se projevil krajinářský sloh na našem území.

7 Zámek Blatná – historie

7.1 Zámek

První písemné zmínky o hradu Blatná, který předcházel zámku, jsou podle Pavlátové (2004) doloženy z roku 1235. Po 13. století je vodní středověký hrad, spjatý s rodem Bavorů ze Strakonice, jak uvádí Pacáková – Hošťálková a kol. (1999) doslova. Ti se „nespokojili s užíváním převážně dřevěného

opevněného komplexu, ale začali s jeho přebudováním ve výstavnější sídlo, obehnané zděnou hradbou chránící dva paláce proti sobě stojící“, jak píše Anon.(2010) na oficiálních internetových stránkách zámku. Všichni autoři se shodují na faktu, že v 15. století patřila Blatná pánům z Rožmitálu. Podle Doležalové (2006) získali páni z Rožmitálu panství již roku 1391. Pavlátová (2004) popisuje zbourání románského sídla kromě kaple, které proběhlo za Jana z Rožmitálu. Románské sídlo bylo nahrazeno gotickým hradem s valy a příkopem a Pavlátová (2004) u přestavby zmiňuje, že byla „*okolní blata upravena na rybník*“. O hradu píše Pacáková – Hošťálková a kol. (1999), že byl postaven na půdorysu oblouku a dodnes se do něj vchází věží. V prvním patře hranolové věže je místnost, jejíž výzdobu popisuje slovy: „vyzdobená v roce 1480 nástěnnými malbami pozdně gotického charakteru s ornamentálními vegetabilními motivy a s figurálními výjevy, z nichž Štvanice na jeleny ukazuje v pozadí hrad Blatnou a město Rožmitál jako první zobrazení české krajiny.“ Tyto velkolepé změny probíhaly za Jaroslava Lva z Rožmitálu, který v letech 1465 až 1467 navštěvoval evropské dvory po boku krále Jiřího z Poděbrad, jehož manželka Johana byla sestrou Jaroslava Lva z Rožmitálu). Na vzhled gotického paláce měl velký vliv prvek, který jmenuje Doležalová (2006) – „polygonální závěr kaple“ sv. Ondřeje, jejíž stavbu datuje rokem 1515. Jak píše Pavlátová (2004), „gotický vývoj Blatné završil Zdeněk Lev z Rožmitálu (1470 až 1535) výstavbou goticko – renesančního paláce v letech 1523 – 1530 podle návrhu královského stavitele Benedikta Rieda z Piestingu.“

Doležalová (2006) zmiňuje další vlastníky a s nimi spojenou přestavbu zámku. Byli to v 16. století páni z Rozdražova, kteří nechali přistavět další palác, již zcela v renesančním slohu. Doležalová (2006) uvádí letopočet 1695 jako rok velkých změn, kdy panství získal uherský rod Serényiů. S novými majiteli přichází i další přestavby. Renesanční palác byl změněn na barokního zámek (1763 – 1767) a věž byla zvýšena o jedno hrázděné patro.

Pacáková Hošťálková (1999) píše, že v roce 1798 koupil panství Václav Karel Hildbrant z Ottenhausenu. český šlechtic tyrolského původu. V těchto letech byl také dle návrhu architekta Bernarda Gruebera z Mnichova, jak se všichni autoři shodují, změněn sloh zámku na novogotický.

Ve státním oblastním archivu v Třeboni je možné nalézt např. korespondenci mezi Františkem Hildpradtem a Státním památkovým úřadem pro Čechy a Moravu z období kolem roku 1927, v níž je řešeno poskytnutí subvence na okamžitou opravu zámku, přednostně jihozápadního křídla. Také byl předjednan archeologický výzkum na rok 1926. Podobně o stavební příspěvek žádal Bedřich svobodný pán Hildprandt přímo Kancelář prezidenta republiky v roce 1941.

Anon. (2010) píše o roku 1947, kdy „převzala zámek Národní památková komise, po převratu v roce 1948 byl rodině Hildprandtů zámek zkonfiskován“. Do rukou rodu Hildprandtových bylo panství vráceno až restituční v roce 1989. Pavlátová (2004) uvádí až rok 1992.

7.2 Park

Pavlátová (2004) začíná historii prostoru parku 15. stoletím, kdy si pani z Rožmitálu nechali ohradit kus „dubového a sosnového lesa“ a pokračuje rozšířením plochy obory za pánů z Rozdražova roku 1580. Dále se zmiňuje o povodni 1586 a následné obnově obory, při které byla v její přední části založena štěpnice, zeleninová a květinová zahrada ohrazená zdí. Přední část byla se zámkem spojena dřevěným mostem. V 18. století zveleboval prostor rod Serényiů. Vliv Serényiů dokládá I. vojenské mapování z let 1764 – 1768, na kterém je v přední části obory patrné zřízení barokního parteru s pravidelnou dispozicí a centrálním vodním prvkem. Pavlátová (2004) zmiňuje také postavení myslivny a zahradního domku (1732), který byl později upraven empírově. Doležalová (2006) datuje barokní pavilon pro dámy a kavalíry do roku 1735.

Když roku 1798 koupil panství rod Hildprandtů, znamenalo to změny i pro oboru, která byla měněna na krajinářský park. Pavlátová (2004) píše o zbourání románské kaple, aby byl na park volný výhled, pokračuje zřízením anglického parku (1771 – 1834), kterému předcházelo odvodnění a urovnání terénu. Anglický park byl dle Pavlátové (2004) „vybavený sítí dobře vedených cest se záměrně vytvořenými průhledy“. Pavlátová (2004) také píše o postavení dřevěného divadla roku 1808. Mezi lety 1814 – 1815 byly zbudovány umělé jeskyně a skalní partie. Podle anon. (2010) jeskyně datovány již rokem 1810, kdy prý doslova „současně s výstavbou nové silnice nechal baron František vybudovat v jihozápadní části parku uměle vytvořené návrší se skalami a v něm pak vytvořit jeskyně propojené kamennými chodbami. V dobách napoleonských válek poskytla tato úprava parku práci a výdělek tehdejšími obyvatelům panství.“ V parku stála také oranžerie, která je zachycena jak na Císařském otisku Stablního katastru z roku 1837, tak na II. vojenském mapování z let 1836 – 1852 i na III. vojenském mapování z let 1877 – 1880. Zajímavým prvkem doloženým na Císařském otisku Stablního katastru z roku 1837 je také pás užitkové (zeleninové) zahrady na ostrově, a to jižně pod gotickým palácem

Pavlátová (2004) zmiňuje také tyrolský domek. Poslední úpravy krajinářského parku byly provedeny mezi lety 1850 – 1856. Jak Pavlátová (2004) postupuje historií, popisuje zřízení fotbalového hřiště (1922 – 1945) a střelnice (1930). Existence střelnice je doložena již na Císařském otisku Stablního katastru z roku 1837. A píše i o roku 1945, kdy se areál zámku stal majetkem státu a sportovní vybavení parku bylo nahrazeno jinými stavbami, a to částečně na úkor parku: zimní stadion (1953 – 1957), letní stadion

(1956 – 1962) a střední zemědělská škola na bývalém fotbalovém hřišti (1965 – 1967). Celkem se jednalo o 12 ha. Zámecký areál byl dle Pavlátové (2004) restituován v roce 1992.

8 Dendrologický a kvalitativní průzkum dřevin

Porosty byly z důvodu hodnocení rozděleny do několika kategorií. Jednotlivé kategorie (viz. dále) byly zvoleny po konzultaci požadavků s pracovníky Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích. Hieke (1984) píše o dřevinách v blatenském parku, že zde roste asi 6 jehličnanů a 40 listnáčů. Z jehličnanů jmenuje dva zástupce borovice limby (*Pinus cembra* L.). Jako „pozoruhodné“ listnaté stromy popisuje olši šedou (*Alnus incana* (L.) MOENCH. ‚Laciniata‘), katalpu obecnou (*Catalpa bignonioides* WALT.), dva různé kultivary *Fraxinus excelsior* L. ‚Diversifolia‘ a ‚Pendula‘, červenolistý buk (*Fagus sylvatica* L. ‚Atropunicea‘), dále zmiňuje i ořešák černý (*Juglans nigra*). Z keřového patra věnuje pozornost křídlatci trojlistému (*Ptelea trifoliata* L.) a šeříku čínskému (*Syringa × chinensis* WILLD.).

Národní památkový ústav v Českých Budějovicích poskytl jako pomůcku Inventarizaci dřevin a návrh ke kácení části parku v Blatné, kterou provedl M. Seidl v roce 1982. Ten při hodnocení měl k dispozici zaměření z roku 1969, které se dle Seidla (1982) lišilo od stávajícího stavu.

Samotné hodnocení dřevin a porostů bylo prováděno terénním průzkumem a jeho výsledky byly následně porovnávány s hodnotami Seidla (1982).

8.1 Kategorie hodnocených porostů

Grafické zpracování Dendrologického průzkumu je v plán č.1. Tabulky jsou v tabulkové příloze č. 1.A - C

8.1.1 Dřeviny kolem zámku a na centrální louce

Tato kategorie obsahuje dřeviny hodnocené jednotlivě. Jedná se o dřeviny na ostrově kolem zámku, na „kosách“ a kolem centrální louky. Do této kategorie byly zahrnuty dřeviny s inv. č. 1 – 123 v tabulkové příloze č. 1 A a na plánu č. 1. Hodnocení zdravotního stavu bylo prováděno dle Šimka a hodnocení Sadovnické hodnoty bylo prováděno dle Machovce (1973). Obvod kmenů byl měřen pásmem s přesností na 1 cm. Výšky stromů, výška nasazení koruny a průměr koruny byly odhadovány.

Podrobné výsledky hodnocení jsou zapsány v tabulkové příloze č. 1 A..

Jak z tabulky č. XX vyplývá, jedná se o smíšený porost převážně listnatých stromů. Hlavní podíl mají druhy domácího původu. Porost lze podrobněji rozdělit na:

a) Část na ostrově kolem zámku a přilehlých „kosách“ (inv. č. 1 – 72), která je složena z lužních druhů: *Alnus glutinosa* L., *Fraxinus excelsior* L., *Acer platanoides* L., *Acer pseudoplatanus* L., doplněných o

Aesculus hippocastaneum L. a několik exotů *Catalpa bignonioides* WALT., v keřovém patře *Ptelea trifoliata* L., *Spiraea* × *vanhouttei* (BROT.) ZAB., *Thuja occidentalis* L., *Chamaecyparis lawsoniana* (MURR.) PARL. 'Glauca'. Stromy jsou rozmístěny po obvodu ostrova a „kos“.

b) Druhá část porostu se rozkládá kolem centrální louky (inv. č. 73 – 123). V ní jsou druhy jako *Alnus glutinosa* L., *Fraxinus excelsior* L. vyskytují pouze na březích. Sortiment zahrnuje kromě *Aesculus hippocastaneum* L., *Acer platanoides* L., *Acer pseudoplatanus* L., také např. *Tilia cordata* MILL., *Tilia platyphyllos* SCOP., *Betula pendula* ROTH., *Quercus robur* EHRH., *Fagus sylvatica* L., 'Atropunicea', *Carpinus betulus* L., nebo nepůvodní *Juglans nigra* L., *Alnus incana* (L.) MOENCH. 'Laciniata', *Fraxinus excelsior* L. 'Diversifolia' a 'Pendula', *Pinus aristata* ENGELM. a *Pinus cembra* L... Stromy jsou rozmístěny po obvodu centrální louky, kromě *Fraxinus excelsior* L. 'Diversifolia' (inv. č. 121), *Fraxinus excelsior* L. 'Pendula' (inv. č. 123) a *Fraxinus excelsior* L. (inv. č. 122). (viz. Fotodokumentace č. 1 - foto č. 3 a 20)

8.1.1.1 Zhodnocení:

Pro část „a“ (kolem zámku a na kosách) byla určena průměrná sadovnická hodnota 2,63 a průměrný zdravotní stav 1,64. Zhoršení průměrných hodnot způsobil druh *Alnus glutinosa*, který v celém parku trpí *Phytophthora alni*. Kácení v části „a“ bylo navrhováno z důvodu zdravotní probírky (inv. č. 11, 18, 22, 36, 41, 42, 43, 45, 59, 63, 64) a z důvodů kompozičních (inv. č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 29, 30, 31a, 31b).

Pro část „b“ (kolem centrální louky) jsou průměrné hodnoty následující: sadovnická hodnota 2,31 a zdravotní stav 1,24. Výše průměrů lze vysvětlit přítomností naprosté většiny dospělých jedinců a jen několika mladých dosadob. Dosazeny v nedávné době byly: *Pinus cembra* (inv. č. 73 a 74), *Alnus incana* 'Laciniata' (inv. č. 76), *Tilia cordata* (inv. č. 77, 89, 108), *Larix caempferi* (inv. č. 92), *Aesculus hippocastaneum* (inv. č. 97), *Quercus robur* (inv. č. 102 a 104) a *Quercus rubra* (inv. č. 103). Kácení bylo navrženo ze zdravotního hlediska pro inv. č. 90, 112. Z kompozičního hlediska bylo navrženo přesazení *Aesculus hippocastaneum* (inv. č. 97), kácení *Fraxinus excelsior* (inv. č. 93, 94, 95) a odstranění *Juniperus chinensis* (inv. č. 118).

Juglans nigra (inv. č. 117) byl 11. října 2011 pasován na ořešák „Purkyně“. Podle pamětního listu z pasování stromu, je třetím největším ořešákem černým v České republice. Důvod jeho pojmenování je pochopitelný, neboť Jan Evangelista Purkyně působil v letech 1810 - 1813 jako vychovatel na zámku, jak připomíná také pamětní deska na nádvoří.

Stromy a keře, které popisuje Hieke (1984) v parku stále rostou, kromě dvou exemplářů *Pinus cembra*. Ty byly nahrazeny dosadbou nových kusů (inv. č. 73 a 74). Ale skupina výše popsaných exotů (inv. č. 5, 6,

9, 10, 29 – 31b) působí u zámeckého komplexu nepatříčně a narušuje přirozený charakter pobřežních porostů, které jsou pro blatenský zámek typický.

V porovnání se Seidlem (1982) bylo navrženo kácení jiných stromů. Z návrhu kácení provedeného Seidlem (1982) byly skutečně odstraněny pouze některé, ale např. inv. č. 22 *Alnus glutinosa* byla navržena ke kácení již 1982 a v 2011 byl její stav alarmující. (viz. Fotodokumentace č. 1 - foto č. 1) Inv. č. 90 *Tilia platyphyllos* byla odstraněna během února 2012.

8.1.2 Stromořadí na hlavní ose

Do této kategorie patří stromy s inv. č. 124 – 217 v tabulkové příloze č. 1 B a plánu č. 1. Byly také hodnoceny jednotlivě. Stejně jako u první kategorie bylo hodnocení zdravotního stavu prováděno dle Šimka a hodnocení Sadovnické hodnoty bylo prováděno dle Machovce (1973). Obvod kmenů byl měřen pásmem s přesností na 1 cm. Výšky stromů a výška nasazení koruny byly odhadovány. Průměr koruny v některých případech nebylo možné určit pro hustý zápoj korun.

Jedná se o stromořadí listnaté, složené z více taxonů: *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*, *Fagus sylvatica*, *Carpinus betulus*. (viz. Fotodokumentace č. 1 - foto č. 6 a 9)

Zhodnocení: Průměrná sadovnická hodnota je pro alej 2,39 a průměrný zdravotní stav je 1,47. Stromy v aleji mají, zvláště v jižní polovině, mezi sebou minimální rozestupy (viz. fotodokumentace foto č. 4 a 5). Tato skutečnost způsobuje jejich štíhlý habitus a vysokou konkurencí snižuje jejich perspektivu do budoucna. Kácení bylo navrženo v rozsahu zdravotní probírky (inv. č. 131, 139, 143, 176, 178, 188, a 195).

Ve srovnání s posudkem provedeným Seidlem (1982) bylo kácení omezeno. Seidl (1982) navrhoval odstranit kromě inv. č. 139, 176, 178, ještě inv. č. 144, 148, 152, 154 – 157, 169, 175, 180, 182, 183, 187, 193, 196 – 198, 202, 213, 214 a 216), kácení však nebylo provedeno.

Při kontrolním terénním průzkumu prováděném v březnu 2012 bylo zjištěno, že *Tilia cordata* (inv. č. 193), byla vyvrácena do cesty a její kmen byl odstraněn.

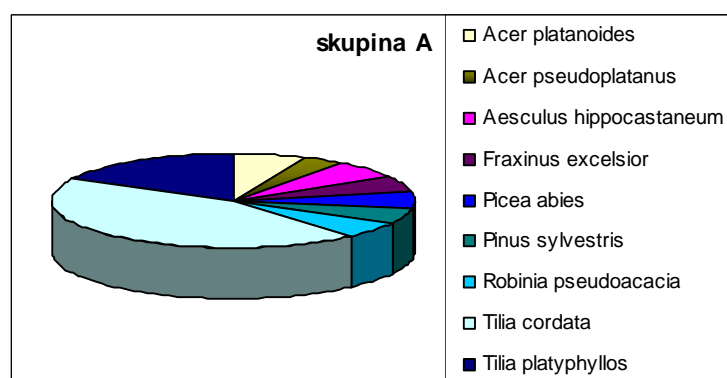
8.1.3 „Pásy“ v oboře

Tato kategorie byla vyčleněna z porostu obory po domluvě s pracovníky Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích. Plošně se jedná o polovinu obory blíže k zámku a zbývající skupiny dřevin mezi oborou a zámkem. Porost byl rozčleněn na přibližně stejně velké dílčí plochy (šířka 50 m), v plánu č. 1 označeny zelenými písmeny A – O. Na jednotlivých plochách A - O bylo provedeno rámcové hodnocení porostů, při kterém bylo zjišťováno procentuální zastoupení druhů a jejich průměrná

sadovnická hodnota na ploše daného „pásu“. Zjištěné hodnoty jsou zaznamenány v tabulkové příloze č. 1 C.

8.1.3.1 Zhodnocení:

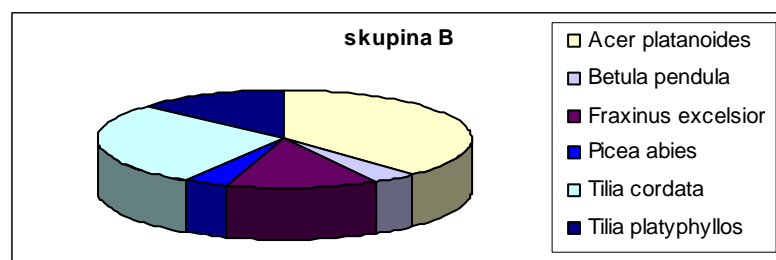
Skupina A je prvním přibližně 50 m širokým pásem porostu na umělém hřebeni, pod kterým se skrývá

grotta. Sousedí téměř přímo se zahradním domkem. Jak je patrné z grafu skupiny A, převládá zde výrazně *Tilia cordata* a *Tilia platyphyllos*. Ale nejvýraznějším druhem skupiny A je *Aesculus hippocastaneum*, který je zde zastoupen i velmi starými, poškozenými exempláři. Dalším málo běžným druhem pro blatenský park v této

skupině je *Robinia pseudoacacia*. Sortiment patrný z Fotodokumentace č. 1 – foto č. 4.

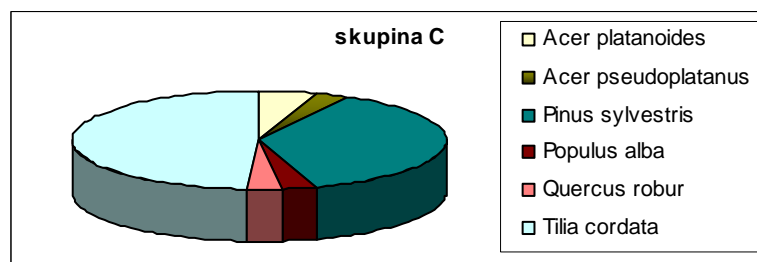
Skupina B přímo navazuje na skupinu A. Terén pozvolna stoupá i pod skupinou B. Sortiment se lehce

mění. Dominantní postavení přebírá *Acer platanoides* následovaný *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos* a *Fraxinus excelsior*. Druhem, který se zde vyskytuje pouze v odumírajících pozůstatcích, je *Betula pendula*. Porost je přirozeně omlazován

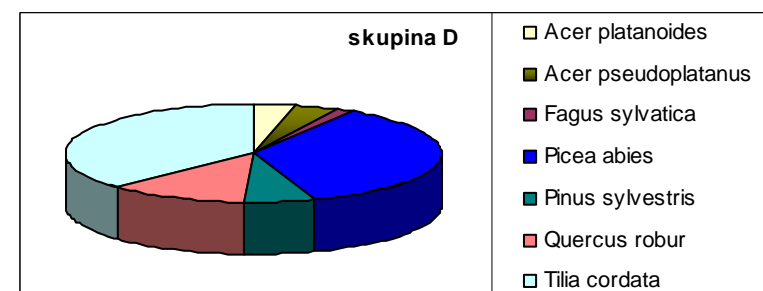
velkým množstvím náletů převážně *Acer platanoides*. Skupina B pod sebou skrývá umělou průrvu.

Ve **skupině C** mají nejvyšší zastoupení *Tilia cordata* a *Pinus sylvestris*. Skupina se již nachází na koruně

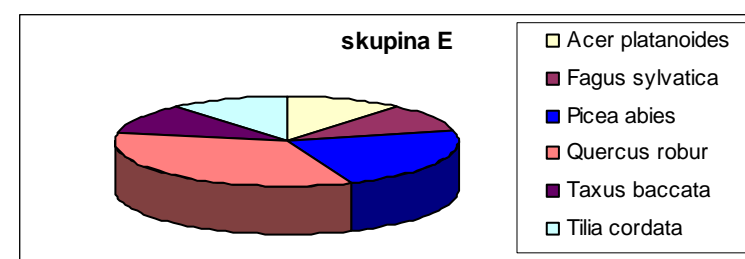
umělého valu, který odděluje park od dopravně zatížené silnice E 49. Zvláštností skupiny C je jeden senescentní *Populus alba*.

Skupina D je již nad nepřístupnou částí grotty. Čím víc je porost vzdálen od zámku a centrální louky, tím působí tmavším dojmem. Ve skupině D je tento efekt způsoben vysokým podílem druhu *Picea abies*,

který se do té doby vyskytoval jen vtroušeně. Stejně vysoký podíl má zde jen *Tilia cordata*. Tmavý dojem je ještě posílen *Pinus sylvestris*. V této části je možné na koruně valu nalézt kamennou lavičku.

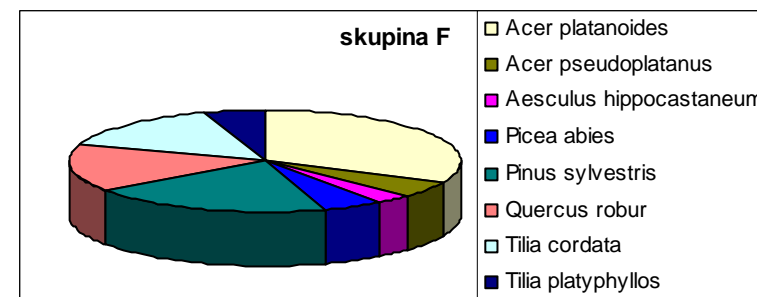
Skupina E je pásem obklopujícím všechny vstupy do grotty. Hlavní podíl v porostu má *Quercus robur* a

Picea abies. Největší estetický efekt však má *Taxus baccata*, který důmyslně kryje východní vstup do grotty (viz. Fotodokumentace č.1 - foto č. 7) a podtrhuje romantickou dramaticnost umělé strže (viz. Fotodokumentace č. 2 - foto č.

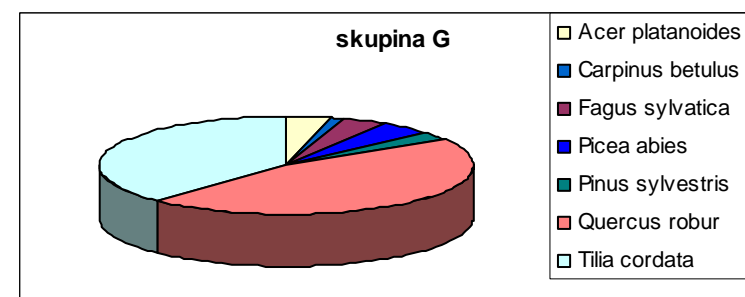
26).

Skupina F terén se severozápadně svažuje na původní úroveň a sortiment dřevin se opět více blíží lesu

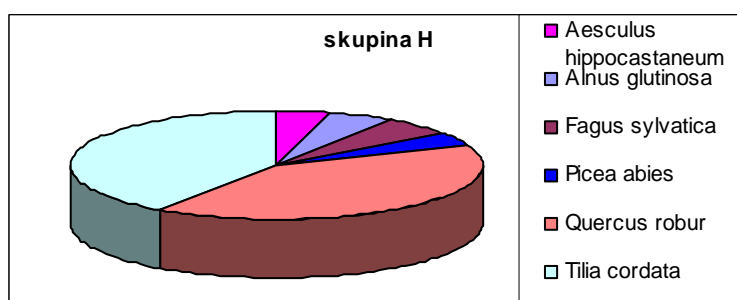

v oboře. Opět, jako např. ve skupině B převládá *Acer platanoides* a *Pinus sylvestris*. Do sortimentu se zde vrátil *Aesculus hippocastaneum*, jasně patrný ve skupině A. Skupina F sahá až k silnici E 49.

Skupina G je nejseverozápadnější skupinou střední pásu lesního porostu. Největší procentuální

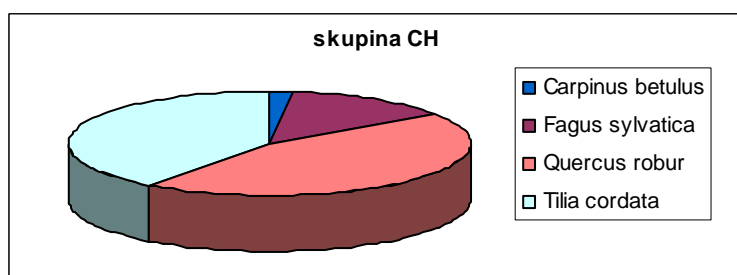

zastoupení v ní má *Quercus robur* a *Tilia cordata*. V této skupině se začíná uplatňovat *Carpinus betulus*.

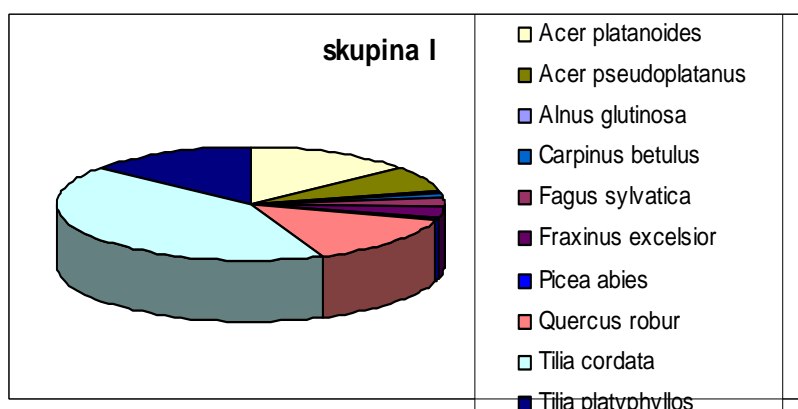
V další skupině středního pásu lesního porostu – **skupině H** také převládají *Quercus robur* a *Tilia cordata*. Ve skupině H stál také dub královny Johanky, dnes tam leží jeho pozůstatek. Sortiment je zde bohatší o *Aesculus hippocastaneum*.

Skupina CH je porostem, který obklopuje louku otvírající pohled na zámecký komplex. Pruh louky je

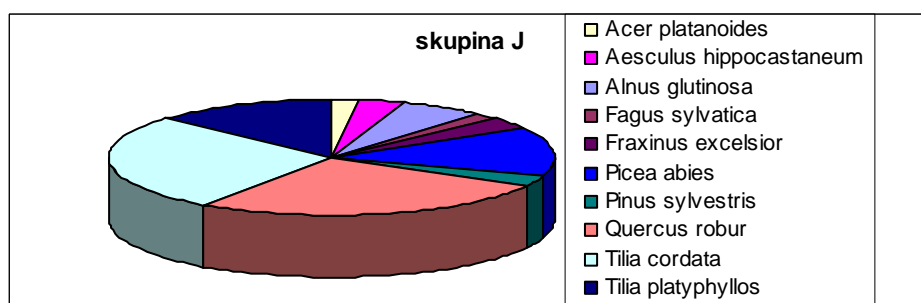
tímto porostem dobře rámován (viz. fotodokumentace foto č. 12). Také tady dominují *Quercus robur* a *Tilia cordata*. Skupina je prosvětlena *Fagus sylvatica*. Prosvětlenost porostu je ukázána na foto č. 5 ve Fotodokumentaci č. 1)

Skupina I je vymezena spojnici hlavní osy parku, cestou na severní okraj parku a potokem. Hlavními

druhy jsou *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*, *Quercus robur* a *Acer platanoides*. Ojevuje se zde také *Alnus glutinosa*.

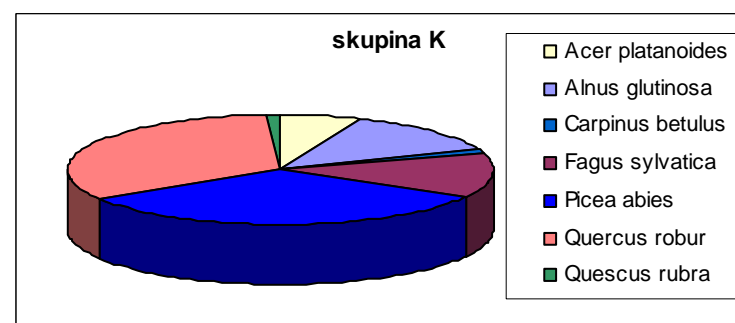
Skupina J mezi potokem a centrální loukou je jednou z nejpestřejších skupin. *Tilia cordata*, *Quercus robur*, *Tilia platyphyllos* a *Picea abies* jsou nejpočetnějšími druhy v této

skupině. Stejně jako u skupin G, H, CH, I, také zde je terén zvlněn „sejpy“ po těžbě zlata.

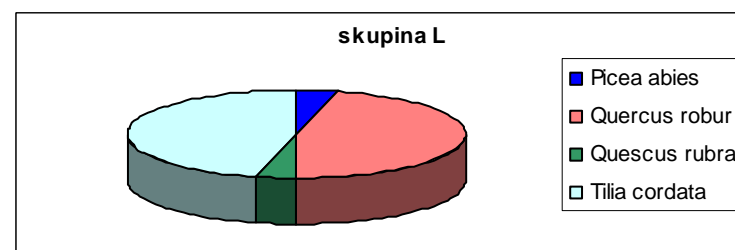
Skupina K je plochou mezi cestou k severnímu okraji parku a Lomnicí, kterou malebně protéká potok.

Skupina K je postavena na *Picea abies* a *Quercus robur*. Jedná se o první skupinu, do které zasahuje i

lužní porost, proto je mnohem vyšší podíl *Alnus glutinosa*. Vysoké procentuální zastoupení je demonstrováno na foto č. 16 ve Fotodokumentaci č. 1.

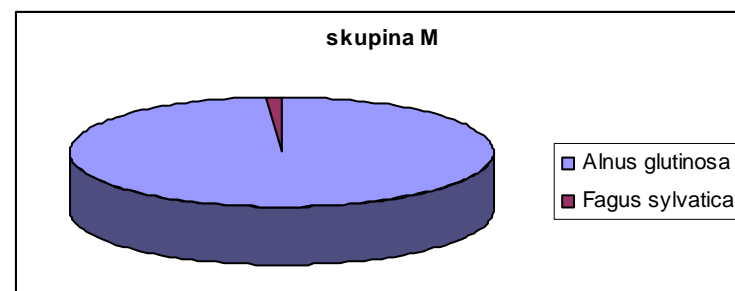
Skupina L je rozlohou nejmenší ze všech rozvržených skupin. Plní funkci spojnice mezi lesním

porostem a solitérami centrální louky. Hlavní jsou zde opět *Tilia cordata* a *Quercus robur*.

Skupina M je pásem, který odděluje centrální louku od zámeckého rybníka.

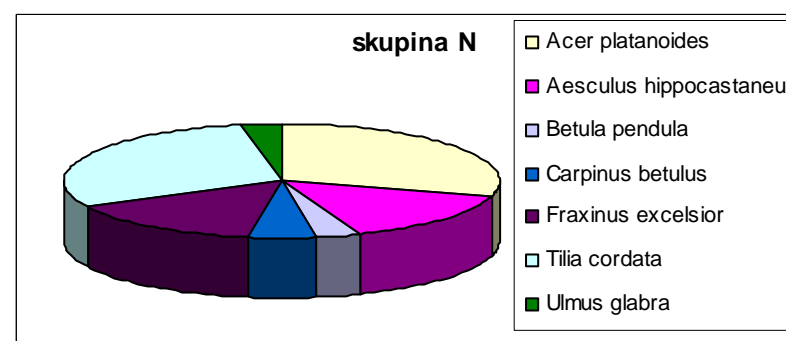
Jedná se o porost *Alnus glutinosa* a jednoho exempláře *Fagus sylvatica*. V porostu *Alnus glutinosa* je

patrně působení patogena *Phytophthora alni*, z tohoto důvodu je navržena postupná probírka.

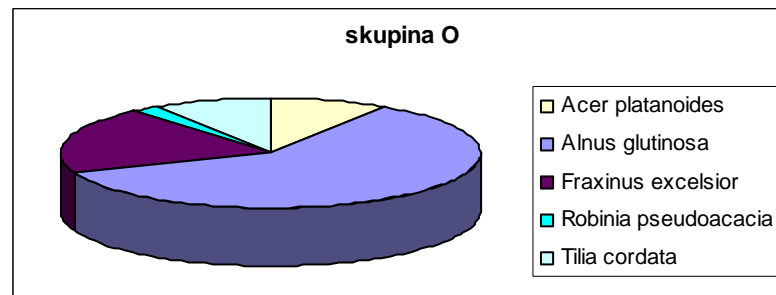
Skupina N je skupinou na jižním okraji parku od vodní plochy po parter před

zahradním domkem a altánkem. Hlavní složkou je *Acer platanoides* a *Tilia cordata*. Poměrně velké zastoupení má také *Aesculus hippocastaneum*. Zde roste také *Ulmus glabra*, který však je zdravotně

podprůměrný.

Skupina O je poslední z takto určených skupin. Je to porost na malém poloostrově u stavidla. Kromě

typicky lužních *Alnus glutinosa* a *Fraxinus excelsior*, zde roste i *Acer platanoides* a *Robinia pseudoacacia*.

8.1.4 Obora ponechána bez hodnocení

Poslední kategorií je zbývající část obory, která byla ponechána bez hodnocení porostů. Nebyly pro ni navrženy žádné zásahy. Hlavním důvodem je skutečnost, že zámecký park Blatná spadá pod projekt Natura 2000, jako lokalita č. CZ0313094 pro brouka *Osmoderma eremita* (páchníka hnědého). Jak je uvedeno v průvodní zprávě pro lokalitu Blatná: „Pro předmět ochrany je rizikovým faktorem zejména odstraňování starých listnatých stromů i jejich silných větví (je třeba ponechávat torza k dokončení vývoje xylofágního hmyzu). Také změny hydrografických poměrů při případných úpravách toků mohou lokálně ohrozit fyziologický stav stromů a tím i podmínky pro vývoj entomofágů. Případné používání fungicidů k údržbě trávníků by též mohlo mít dopad na mykofloru rozkládajícího se dřeva a tím vykazovat škodlivý vliv na populaci páchníka.“ Zpráva dále doporučuje, že: „Vhodným managementem je další zvyšování podílu listnatých stromů v porostu. Staré listnaté stromy (zejména duby) s dutinami vyplněnými trouchem by měly být ponechány v porostu, padlé stromy s trouchovými dutinami, vykazující přítomnost xylofágního hmyzu, mají být ponechány na místě po dobu pěti let k dokončení vývoje larev.“ A upozorňuje na možné střety zájmů: „Prostředí pro vývoj xylofágního hmyzu včetně páchníka mohou ohrozit snahy o rigorosní dodržení parkové úpravy (např. chemické ošetření dutin stromů, snahy o odstranění neestetických trouchnivých větví apod.).“

8.2 Legendy inventarizační a klasifikační tabulky

Inventarizační a klasifikační tabulky v plném znění (viz. tabulkové přílohy č.1 A – 1 C).

8.2.1 Stromy

V inventarizační a klasifikačních tabulkách 1 A a 1 B jsou zapsány bez barevného odlišení.

1. Pořadové číslo: Očíslování stromů v tabulkové příloze č. 1 A a v tabulkové příloze č. 1 B odpovídá jejich označení v plánu č. 1.

2. Název taxonu: Jedná se o latinské názvy hodnocených dřevin, převzaty podle Hurycha (1995), Okrasné dřeviny pro zahrady a parky, Květ, Praha, 203 stran, pokud není uvedeno jinak.

3. Obvod kmene: Pokud není uvedeno v Poznámce jinak, byl obvod kmene měřen pásmem ve výšce 1,3 m nad zemí s přesností 1 cm.

4. Průměr pařezu: Průměr pařezu byl určován pouze u dřevin navržených k odstranění.

5. Výška (m): Výška stromů byla určována odhadem přesností na 5 m a zapsána v kategoriích: do 5 m, do 10 m, do 15 m, 15 – 20 m, 20 – 25 m a 25 – 30 m.

6. Výška nasazení koruny: Měřena odhadem s přesností na 1 m.

7. Průměr koruny (m): Průměr koruny byl krokován s přesností na 1m, pokud tato metoda byla porostem umožněna.

8. Sadovnická hodnota: Podle : Machovec, J., (1973): Sadovnická dendrologie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, ISBN neuvedeno

5 klasifikačních tříd :

1. klasifikační třída – nejhodnotnější dřeviny :

Dřeviny absolutně zdravé a nepoškozené, tvarem i celkovým habitem koruny odpovídající druhu, bez pozorovatelných poškození, zavětvené až k zemi, velikostně již plně rozvinuté, avšak ještě v plném růstu a vývoji. Do této kategorie patří dřeviny u nichž je vzhledem k předpokládané délce dosahovaného stáří předpoklad, že mohou svoji sadovnicko- krajinářskou funkci plnit ještě po řadu desetiletí. Při řešení prostoru, na němž se takto vyhodnocené dřeviny nacházejí, je třeba vycházet ze zásady, že je třeba je zachovat v maximální možné míře i za cenu přehodnocení a přetvoření sadovnického prostoru, přeřešení plánované zástavby apod. Tyto dřeviny by prakticky měly být zachovány ve všech případech.

2. klasifikační třída – velmi hodnotné dřeviny :

Zdravé dřeviny, typického tvaru, odpovídající příslušnému druhu nebo kultivaru, v celkovém habitu nanejvýš jen nepatrně narušené nebo poškozené. (Např. bez větví nejspodnějšího patra, mírně nahnuté nebo s menšími volnými prostory v koruně apod.). Velikostně rozvinuté alespoň tak, aby dosahovaly přibližně polovinu těch rozměrů, které jsou na daném stanovišti schopny maximálně vytvořit. Stejně jako v předcházející kategorii musí mít dřeviny předpoklad rozvoje pro řadu dalších desetiletí, při udržení dosažené kvality.

Rovněž tyto dřeviny je třeba v maximální možné míře chránit i za cenu přetváření kompozice prostoru na němž se nacházejí. K jejich odstranění lze přistoupit až po vyčerpání všech i poměrně značně nákladných řešení a jen ve zcela výjimečných případech.

3. klasifikační třída – dřeviny průměrné hodnoty :

Dřeviny zdravé nebo jen nepatrně proschlé, ale bez chorob a škůdců, kteří by se mohli rozšiřovat. Dřeviny v této kategorii se mohou tvarově lišit i velmi podstatně podle původního typu. Patří sem např. dřeviny vysoko vyvětvené, avšak takové, u nichž je předpoklad obrůstání po osvětlení kmene, případně takové, které podržují své estetické a funkční hodnoty i při silném vyvětvení, dřeviny s jednostrannou ale stabilní korunou apod. Patří sem rovněž dřeviny tvarově i vzhledově typické, avšak dosud menšího vzrůstu, který nedosahuje poloviny normálních rozměrů daného druhu na posuzovaném stanovišti. Také u této kategorie musí být předpoklad dlouhodobého rozvoje. Buď jsou to dřeviny u nichž je možno předpokládat, že si svoje sadovnické zařazení dlouhodobě udrží, nebo takové které se mohou dále rozvíjet a dosáhnout i vyššího počtu bodů. Velmi často, zvláště v porostech, které nebyly dlouhodobě systematicky udržovány, tvoří základní materiál, z něhož je možno postupně vymodelovat kvalitnější prostory. Při řešení sadovnických úprav se u této kategorie počítá s tím, že se dřeviny podle potřeby buď ponechají dalšímu vývoji a tam, kde to záměr vyžaduje, se odstraní.

4. klasifikační třída – dřeviny podprůměrné hodnoty :

Patří sem dřeviny značně poškozené, dřeviny velmi vysoko vyvětvené, bez předpokladu obrůstání po prosvětlovacích probírkách, dřeviny staré a málo vitální, výrazně prosychající, vydoutnalé, případně i jinak silně poškozené. Předpoklady dalšího vývoje jsou značně omezené, jak v čase, tak v kvalitě. Patří sem hlavně takové dřeviny u nichž nelze předpokládat zlepšení jejich kvality. Nesmí to být však dřeviny ohrožující bezpečnost lidí a porostů. Při výhledových úpravách se počítá s jejich postupným odstraněním.

Výjimky tvoří pouze dřeviny mimořádné dendrologické hodnoty (unikáty), dřeviny k nimž se váží nějaké památné události, chráněné stromy, resp. torza velmi malebně působící, která se nechávají na dožití.

5. klasifikační třída – dřeviny nevyhovující :

Dřeviny velmi silně poškozené, nemocné, napadené silně škůdci, zvláště takovými, kde hrozí jejich nebezpečí šíření na ostatní porosty, dřeviny odumírající a odumřelé, dřeviny které ohrožují bezpečnost návštěvníků (např. nebezpečí zřícení na cestu), dřeviny, které svou existencí výrazně poškozují kvalitu cennějších exemplářů (např. dřeviny vrůstající do korun kvalitních a zvláště

světломilných stromů) a dřeviny jinak bezprostředně ohrožující daný prostor a jeho vývoj. V této kategorii jsou dřeviny bez jakýchkoli předpokladů dalšího vývoje.

Při řešení ploch a výhledu sadovnických úprav je nezbytné tyto dřeviny okamžitě nebo v co nejkratší době odstranit. Jsou to dřeviny, které v porostech vadí, a které je třeba rychle odstranit, bez ohledu na to, jaký záměr je při další výchově porostů uplatňován.

9. Zdravotní stav: (dle Šimka – upraveno Smýkal); Vyjadřuje celkové zhodnocení zdravotního stavu stromu. Stanovuje se odborným odhadem. Vychází z posouzení závažnosti poškození níže uvedených dílčích charakteristik. Dílčí znaky se hodnotí kumulativně. Při hodnocení zdravotního stavu se hodnotí hlavně: poškození koruny, výskyt tlustších suchých větví v koruně, zalomené větve v koruně, nezhojené rány po řezu, výskyt hnilob a dutin na kmeni a větvích, statická stabilita (naklonění ...).

1. stupeň – zdravý strom – zdravý jedinec bez výrazného poškození, popř. s poškozením nepodstatného rozsahu

2. stupeň – částečně poškozený (chřadnoucí) strom – jedinec vykazující nízký až střední rozsah poškození, neohrožující jeho přímou existenci

3. stupeň – značně poškozený (hynoucí) strom – značně poškozený jedinec, hynoucí, poškození značného rozsahu, bezprostředně ohrožující jeho existenci;

10. Návrh pěstební opatření : Uveden slovně nebo zkratkou vysvětlenou pod tabulkou.

11. Poznámka: Uvedena slovně.

8.2.2 Keře

V inventarizační a klasifikační tabulce 1 A jsou od stromů odlišeny šedou barvou u Názvu taxonu (sloupec č. 2). U keřů jsou byly sledovány odlišné údaje než u stromů (viz. následující Legenda). Zápis pro keře byl ponechán ve společné tabulce se stromy z důvodu nepoměrně malého počtu hodnocených keřů.

1. Pořadové číslo: Očíslování keřů tabulkové v příloze č. 1 A odpovídá jejich označení v plánu č. 1.

2. Název taxonu: Jedná se o latinské názvy hodnocených dřevin, převzaty podle Hurycha (1995), Okrasné dřeviny pro zahrady a parky, Květ, Praha, 203 stran, pokud není uvedeno jinak.

3. Obvod kmene: Nebylo u keřů stanoveno.

4. Průměr pařezu: Nebylo u keřů stanoveno

5. Průměrná výška: Stanovena odhadem

6. Plocha: Stanovena odhadem.

7. Počet jedinců: Stanoven odhadem.

8. Sadovnická hodnota: Podle Machovec, J., (1973): Sadovnická dendrologie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, ISBN neuvedeno. Kategorie odpovídají číslu 8 v legendě stromů.

9. Zdravotní stav:

10. Návrh péstebního opatření : Uveden slovně nebo zkratkou vysvětlenou pod tabulkou.

11. Poznámka: Uvedena slovně.

8.2.3 Skupiny

Skupiny A – O zhodnocené v podkapitole 7.1.3. Pásy v oboře“ označením odpovídají zeleným písmenům v plánu č. 1. Přesné hodnoty jsou v tabulkové příloze tabulkové příloze č. 1 A. Na ploše každé skupiny byly terénním průzkumem určeny následující údaje: celkový počet stromů, příslušnost k rodu a druhu a průměrná sadovnická hodnota pro každý z druhů. Výše zmíněné procentuální zastoupení jednotlivých druhů je vztaženo k celkovému počtu stromů v dané skupině.

1. Označení skupiny: Označení skupin odpovídá zeleným písmenům v plánu č. 1.

2. Název taxonu: Jedná se o latinské názvy hodnocených dřevin, převzaty podle Hurycha (1995), Okrasné dřeviny pro zahrady a parky, Květ, Praha, 203 stran, pokud není uvedeno jinak.

3. Procentuální zastoupení druhu : Zastoupení druhu vyjádřeno v procentech vztažených vždy k celkovému počtu stromů v dané skupině.

4. Průměrná sadovnická hodnota: Podle Machovec, J., (1973): Sadovnická dendrologie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, ISBN neuvedeno. Kategorie odpovídají číslu 8 v legendě stromů.

9 Umělecko – historický průzkum

Podklady pro umělecko – historický průzkum zámeckého parku Blatná byly čerpány z knih Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Zahrady a parky Jižních Čech, ze Státního oblastního archivu (SOA) v Třeboni, konzultací v Národním památkovém ústavu (NPU)- územním odborném pracovišti v Českých Budějovicích. Získané informace byly ověřovány, doplňovány a aktualizovány terénním průzkumem v zámeckém parku.

Zámek s parkem leží na jižním okraji města Blatná. Z jižní strany je vymezen silnicí E 49 a ze zbývajících stran je areál obklopen městskou zástavbou.

9.1 Stavby

9.1.1 Zámek

Nejvýraznější architektonickou dominantou celého areálu je komplex zámeckých budov (číslo popisné 320), který má nádvoří. v podkovovitě tvaru. Jak bylo stručně popsáno v podkapitole 6.1 Historii zámku, jednalo se původně o vodní tvrz, posléze hrad, proto stojí zámecké budovy na ostrově obkrouženém pozůstatky obranného valu tzv. kosami. „Hrad Blatná se může pyšnit tím, že náleží k našim nejstarším hradům,“jak vyzdvihuje Doležalová (2006). Dnešní podoba zámeckého komplexu je výsledkem mnoha přestaveb.

Vstupní věž byla původně gotickou fortifikovanou věží, jak je možné se dočíst na oficiálních internetových stránkách zámku Blatná. V druhé polovině 15. století dostala svůj hranolový tvar a **portál** s lomeným obloukem, kterým se dodnes do zámku vchází (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č.6 a 9). Nad portálem jsou dva „**reliéfy** štítů pánů z Rožmitálu a Bavorů ze Strakonice pod dvěma okřídlenými lvy“, jak se píše ve Stručném popisu zámku v kartonu o památkové péči č. 256 dostupném v SOA Třeboň. Celá věž je zdobena **nárožní bosáží**. Věž má jehlancovou střechu s lucernou, pod níž je **hrázděné patro** dostavěné až v 18. století. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 6 a 9) Do nádvoří je věž obrácená renesanční fasádou s reliéfem erbu rodu Hildprandtů s ozbrojeným rytířem.

Goticko – renesanční palác přiléhá k vstupní věži z levé strany a tvoří jižní křídlo zámeckého komplexu. Gotická část (tzv. Rožmitálský palác) přiléhá přímo k vstupní věži. Nejvýraznější částí je **polygonální kaple** svatého Ondřeje s gotickými okny s **lomenými oblouky** a vnějším opěrným systémem. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 5). Raně renesanční část jižního křídla (jak se píše Anon. (2010) tzv. Rejtův palác) je datován do doby kolem roku 1523 podle Doležalové (2006). Na jeho přestavbě se podílel, jak se shodují všichni autoři, Benedikt Rejt. Velmi originální jsou **trojboké arkýře**. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 5). Na celém Rejtově paláci jsou raně **renesanční okna s nadokenními římsami**, které jsou originálně zdobeny. Renesanční palác je na straně do parku uzavřen čelem s ochozem s nárožními věžičkami. Ochoz má dřevěnou střechu s dřevěným vykládaným stropem. Na přízemním patře jsou znatelné pozůstatky sgrafita. Okna ve vrchních patrech jsou zdobena originálními šambránami. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 16)

Severní křídlo je tvořeno také dvěma budovami. Vpravo od vstupní věže je původně renesanční palác ze 16. století, dle Anon. (2010) tzv. Rodražovský palác, který byl přestavěn v 18. století do barokní podoby. Barokní sloh je zastoupen fasádou s **pilastry, šambránami** kolem oken, **bosáží** na přízemním patře. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 7 a 8) Severní křídlo je ukončeno dle Anon. (2010) Starým palácem, kterému byla ponechána renesanční podoba. Část fasády je zdobena psaníčkovým sgrafitem. Před

Starým palácem na nádvoří je sníženina po bývalé románské domácí kapli. Po kapli zůstaly pouze náznaky valené klenby, sloupy a malá okna. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 11)

Jak je zapsáno v evidenčním listu památky, byl zámek prohlášen památkou v roce 1958 a v Ústředním seznamu kulturních památek je společně s parkem veden pod číslem 34503 / 3 – 4015.

9.1.1.1 Současný stav zámku

Od roku 1992 je zámek po restituci vrácen zpět do soukromých rukou rodiny Hildprandtů. Zámek i park byl zpřístupněn veřejnosti. Park je přístupný celoročně, do interiérů zámku jsou pořádány prohlídky v sezóně, v obřadní síni jsou konány mnohé akce. Stav fasád zámeckého komplexu je různý. Vstupní věž a severní křídlo je opraveno. Fasády jižního křídla jsou v neuspokojivém stavu. Nadokenní římsy jsou zachovány, ale některá okna zcela chybí. Ve Starém paláci je provozována kavárna.

9.1.2 Pavilonek = zahradní domek

Jak uvádí Pavlátová (2004) doslova : „ 1732 vznikl zahradní dům, situovaný jihozápadně od zámku, jako obydlí zahradníka.“ Zahradní domek je v některých pramenech označován ze pavilon, nebo vilu v parku. Doležalová (2006) píše o roce 1735, kdy byl prý postaven „barokní pavilon pro dámy a kavalíry.“ Podle nákresu na mapě I. vojenského mapování za let 1764 až 1768 byla budova zahradního pavilonu navázána na příčnou osu ozdobného parteru.(viz. plán č. 4) Pavilon (číslo popisné 311) byl později upraven do dnešní empírové podoby. Pavilon je zakreslen také na císařském otisku Stablního katastru z roku 1837. (viz. plán č. 5)

Jedná se o dvoupodlažní budovu s mansardovou valbovou střechou a okapovou orientací k centrální louce parku. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 19 a 21) Stavba je výrazná předsazeným dvouramenným schodištěm. Fasáda provedená ve dvou odstínech béžové barvy a je zdobena nejen obdélníkovými okny, ale také **pilastry s ionskými hlavicemi, kladím s festony, triglify** a dvěma **reliéfy** zachycující svazky zemědělského nářadí. Pod krajními okny prvního patra jsou ještě dva další reliéfy s figurativními motivy. Dle fotografie poskytnuté v Národním památkovém ústavu v Českých Budějovicích byl pavilon kolem roku 1985 ve velmi špatném stavu s rozbitými okny.

V Ústředním seznamu kulturních památek je společně se zámkem a parkem veden pod číslem 34503 / 3 – 4015.

9.1.2.1 Současný stav pavilonu

V dnešní době je zahradní domek soustavně udržován v dobrém stavu. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č.19 a 21) Svou udržovanou, kvalitní fasádou tvoří architektonický klenot prostoru parku. V současné době zde přebývá rodina Hildprandtových.

9.1.3 Altánek

Altánek je situován na jižním okraji parku u ohradní zdi, bezprostředně v sousedství empírového zahradního domku. Jedná se o otevřenou budovu se třemi sloupy. Rovná střecha altánu je terasou dle Pavlátové (2004) k empírovému domku. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 20). O dataci zbudování a původní funkci altánu není nic známo. Podle Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích se jedná o „přístřešek proti nepřízni počasí“.

Roku 1989 byl Ing. Karlem Drhovským zpracován návrh růžové zahrady pro park v Blatné. Dle návrhu byla zahrada umístěna právě před altánem, jehož rekonstrukce byla také navržena, a to včetně doplnění balustrád na terasu, výplně oken a dveří. V altánu byla navržena expozice Jana Böhma a sortiment růží byl vybrán z jeho odrůd. Návrh nebyl nikdy realizován.

9.1.3.1 Současný stav altánku

Stav altánu k roku 2011 je velmi nespokojivý. Fasáda je provedena v šedé omítce, která působí jako beton. Vnitřní omítky jsou zachovány pouze ve fragmentech, na kterých je znatelný druh výzdoby. Dveře chybí, z oken jsou dochovány pouze části rámu. Altán slouží jako přístřešek pro pávy chované v parku, výplň dveří je nahrazena králičím pletivem upevněným v dřevěném rámu. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 20) Fontána před altánkem

9.1.4 Fontána

je v travnaté ploše před altánkem. Má podobu mělkého bazénku obdélníkového tvaru o rozměrech 1,5 m a 2,3 m se dvěma odvrácenými hlavami, které mají chrlit vodu. Celá fontána je provedena, jak uvádí Pavlátová (2004), z umělého kamene a je dílem sochaře Jindřicha Hildprandta. Dle Pavlátové (2004) se jedná o „pozůstatek romantizující zahradní úpravy.“ (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 22)

9.1.4.1 Současný stav fontány

Fontána před altánkem je dochovaná. V bazénku je voda, ale hlavy jako chrliče neslouží. Fontána je zajímavým prvkem plochy před altánkem.

9.1.5 Kruhový bazén

V části centrální louky vlevo od vstupního mostu do parku byl na břehu zámeckého rybníka kruhový bazén z umělého kamene, o kterém Pavlátová (2004) píše, že dotvářel „reprezentační vzhled parterové louky“, protože byl prý doplněn květinovou úpravou. Bazén není patrný na žádné mapě vojenského mapování, ani na císařském otisku stabilního katastru z roku 1837.

9.1.5.1 Současný stav kruhového bazénu

O přítomnosti bazénu dnes vypovídá pouze jeho kruhová obruba z umělého kamene ve výšce terénu. Na jihovýchodní části centrální louky je dnes umístována expozice dřevěných soch. Jedna z nich je instalována přímo na středu bývalého bazénu. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 23)

9.1.6 Divadlo

Jak uvádí Pavlátová (2004) „byla v roce 1808 postavena dřevěná divadelní budova“. Stavba byla situována na severozápadní okraj parku na břeh potoka Jesec. Jednalo se roubenou stavbu s mansardovou střechou krytou šindelem. Jak zmiňuje dokument o budově divadla, který je přístupný na NPÚ v Českých Budějovicích, měla stavba kamennou podezdívku (7,60 × 13,60 m) a celkovou výšku 10 m. Ve výši patra byl ochoz se zábradlím, který plnil také estetickou funkci. Pavlátová (2004) pokračuje, že půdorys měl velikost 10 × 8 m. Ve zmíněném materiálu přístupném na NPÚ v Českých Budějovicích se píše, že hlediště pojmovalo asi stovku diváků. Dokument také uvádí, že se v divadle hrálo česky a že byl jako dekorace zapůjčován mobiliář ze zámku. V divadle se také konaly hudební koncerty.

Existenci dřevěné stavby v tomto prostoru dokazuje i císařský otisk Stablního katastru z roku 1837. (viz. plán č. 5 a historické foto ve Fotodokumentaci č. 2). Podle Pavlátové (2004) bylo zadní stěnu stavby možné spustit na lanech a otevřít tak výhled do parku. Sklopená stěna unesla i povoz s koňmi. Budova divadla byla kolem poloviny 20. století využívána jako seník a chátřala. V 50. letech 20. století byla stavba zbořena.

9.1.6.1 Současný stav divadla

O existenci divadla není v terénu ani náznak.

9.1.7 Oranžerie

Na severním okraji centrální louky byla postavena oranžerie podélného půdorysu. Její existenci dokládá záznam na mapách II vojenského mapování (1836 – 1852) a III. vojenského mapování (1877 – 1880), stejně jako císařský otisk Stablního katastru (1837). (viz. plán č. 5) Na zmíněném císařském otisku je zachycena i bohatá cestní síť a keřové výsadby kolem oranžerie. Dle Pavlátové (2004) byla oranžerie dřevěná a byla vytápěná kamny. Pěstovaly se v ní palmy a chovali se zde papoušci. Na Císařském otisku Stablního katastru (1837) je zakreslena stavba zděná. Mohlo se však jednat o stavbu dřevěnou na zděné podezdívce. Bližší popis k oranžerii není k dispozici. Budova byla patrně v 50. letech 20. století zničena požárem.

9.1.7.1 Současný stav oranžerie

V terénu nejsou patrné ani pozůstatky oranžerie, ani cestní síť kolem ní.

9.1.8 Střelnice

Budova střelnice je doložitelná již na mapě II. vojenského mapování z let 1836 až 1852. Byla situována do středu lesního porostu severozápadně od zámku. Od střelnice v severozápadním směru byl průsek lesem podlouhlého tvaru. Také na Císařském otisku Stablního katastru z roku 1837 jsou střelnice i průsek zakresleny. Na mapě III. vojenského mapování z let 1877 – 1880 není patrná. Další zmínka o existenci střelnice je u Pavlátové (2004), která píše o jejím zřízení uprostřed parku v roce 1930.

9.1.8.1 Současný stav střelnice

Při terénním průzkumu v roce 2012 nebyla v porostu nalezena žádná známka o stavbě střelnice.

9.1.9 Grotta

Jak Pavlátová (2004) zmiňuje, byly mezi lety 1814 a 1815 postaveny dvě umělé grotty na jižní okraji parku. Kromě samotných grott, byla vystavěna i romantická skalnatá partie a poustevna, některými autory označovaná jako kaple nebo sluj. V roce 1985 byly jeskyně předmětem průzkumu Státního ústavu pro rekonstrukci památných měst a objektů, který prováděli Ak. arch. Reml a Ing. Arch. Kašička. Složka je vedena na NPÚ v Českých Budějovicích. Výsledky průzkumu z roku 1985 lze shrnout následovně. Jako hlavní vstup do jeskyní byl označen vstup situovaný do parku. Od hlavního vchodu pak vedou dvě chodby, na západ chodba širší s maximální výškou 3 m a na jihovýchod chodba nižší a užší. Dle průzkumu je západní větev zaklenuta lomenou, valenou nebo nepravou klenbou. Zatímco jižní větev má svislé stěny s nepravou klenbou nebo překlady, navíc obsahuje centrální prostor s kamennou lavičkou a schodiště. Celý systém je dle průzkumu postaven z kamenných kvádrů na sucho v kombinaci se skalními výchozy. Ohledně kapličky (poustevny) je v průzkumu zmínka o tom, že zdi jsou z cihel, portál je klasicizující s překladem. Komplex je označen za doslova „ojedinělý prvek“. Již v roce 1985 bylo po provedení průzkumu navrženo opravení propadlých míst a doplnění kleneb kvádry na sucho.

9.1.9.1 Současný stav grotty

Zalesněné návrší protáhlého tvaru s komplexem grott a romantickou skalnatou partií je na jižním okraji parku zachováno. Všechny tři vstupy jsou v porostu dohledatelné. Hlavní vchod situovaný do parku (viz. Fotodokumentace č.2 foto č. 28) je otevřený. Západní vstup důmyslně skrytý pod rozložitým exemplářem *Taxus baccata* je z části uzavřen kulatinami (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 25) a jižní vstup vedoucí směrem k silnici E 49 je kulatinami uzavřen zcela a opatřen tabulkou „Vstup zakázán.“ (viz. Fotodokumentace č.2 foto č. 27) Systém byl v 19. století jistě dominantní atrakcí parku. Ale dnešní stav není uspokojivý. Oficiálně není vstup do jeskyní z důvodu osobní bezpečnosti povolen. Pohyb v prostoru je kontrolován bezpečnostní agenturou. Výše zmíněná poustevna (kaple, sluj) je dochovaná,

ale klenba je propadlá. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 24) Také romantická skalnatá partie s umělou strží a přechodem v podobě mohutného kamenného kvádrů je zachována. (viz. Fotodokumentace č. 2 foto č. 26) I přes poškození jejích svahů stále působí originálně a velmi dramaticky. Pro zpřístupnění bylo nutné provést statický posudek celého komplexu a následně stavbu zrekonstruovat.

9.2 Park

„Nejnámější partie jsou v části parku navazující na vodní hladinu rybníka v okolí zámku, který z ní vystupuje jako ze zrcadla, že jen nesnadno rozeznáme, co je skutečnost. Členité tvary vodních ploch, tvořené zákoutími, zálivy a oky, dávají parku další rozměr. ... Park pokračuje dlouhým průsekem do obory, stinného lužního lesa se souvislým porostem stromů.“ píše o blatenském parku Otruba (2007).

Vývoj parku a jeho změny během měnicích se slohů je popsán v podkapitole 6.2 o historii parku. Poslední významné změny byly v parku prováděny v 19. století, jak dokazuje císařský otisk Stabilního katastru z roku 1837. (viz. plán č. 5) Park v té době získal svou krajinářskou podobu. Obsahoval také bohatý program v podobě výše popsaných staveb: zámek, divadla, oranžerie, střelnice, zahradního domku a grotty. Zámek je zakreslen na ostrově, podkovovitě obklopeném pozůstatky obranného valu tzv. „kosami“. S okolím byl ostrov spojen dvěma mosty, jeden z vnějšího břehu do zámku a druhý z nádvoří do parku. Cestní síť byla mnohem bohatší, vedena v komplikovanějších křivkách. Kromě hlavního okruhu oborou byly dvě cesty vedeny středem obory. Velmi nápaditá síť byla na jižním okraji parku mezi zahradním domkem a grottou. Dalším místem protkaným cestami byl poloostrov severně od zámku, který byl propojen se severní „kosou“ můstkem. V porostu obory byly dvě mýtiny, menší na severní straně grotty a rozsáhlejší severně od hlavní osy. Jinak byl celý park pokryt lesním porostem kromě centrální louky vymezené ze západu lesem, ze severu řekou Lomnicí, z východu zámeckým rybníkem a z jihu cestou vedoucí před zahradním domkem. Na jihozápadním okraji centrální louky byla menší travnatá plocha oddělená cestami. Po roce 1922 byly na této ploše zřízeny dva tenisové kurty, jak píše Pavlátová (2004). Působivými detaily byly gazony nejen severně od oranžerie, ale také před a za zahradním domkem. Jižně od renesančního paláce zámku je zakreslena zeleninová zahrada. Vstup do parku byl možný na několika místech: z nádvoří zámku po mostě, ze severní strany taktéž po mostě, na severozápadním okraji barokní zděnou bránou a v jihozápadním cípu bránou u silnice.

V roce 1990 bylo prohlášeno za samostatnou památku rýžoviště zlata v severozápadní části parku, po kterém zůstal pouze znatelně zvlněný terén v podobě „sejpy“. V Ústředním seznamu kulturních památek je vedeno pod číslem 44933 / 3 – 5992.

9.2.1 Současný stav parku

Park leží v nadmořské výšce 546 m n. m., má rozlohu 40,5 ha, jak píše Pacáková – Hošťálková (1999). Jak dokázal terénní průzkum, tak se z historických staveb kromě zámeckého komplexu zachovaly pouze zahradní domek (pavilon) a grotta. Zámek stále stojí na ostrově obklopeném „kosami“ a je i dnes přístupný pouze po mostech. Cestní síť se dnes skládá z hlavního okruhu, do kterého je začleněna hlavní osa se smíšenou alejí. Kromě hlavního okruhu oborou je zde okruh kratší a cesta kolem centrální louky. Ostatní cesty se buď vůbec nedochovaly, nebo jsou v terénu znatelné, ale nejsou využívány. Poloostrov severně od zámku je dnes zcela odříznut od pevninské části parku, je zarostlý lužním porostem a cestní síť na něm zmizela. Ze všech mostů a mostků zakreslených na Císařském otisku Stabilního katastru z roku 1837 jsou dnes dochovány a funkční pouze: most spojující zámek s parkem a most na severním okraji u zimního stadionu. Oba prostory bývalých romantických mýtin jsou ztraceny v lesním porostu. Centrální louce zůstal přibližně stejný tvar i rozloha. Pouze ze západní strany zasahuje lesní porost do centrální louky hlouběji. Plocha bývalých tenisových kurtů je jen podélnou travnatou plochou jižně od hlavní osy, která z lesního porostu otvírá zajímavý pohled na zámek přes centrální louku. Hlavní osa je stále frekventovanou cestou s alejovým doprovodem. Prvek aleje však částečně splývá s okolním porostem. Detaily gazonů ani zeleninové zahrady se nedochovaly. Na místě gazonu u oranžerie je dnes smíšený les a před zahradním domkem (pavilonem) je zpevněná plocha využívaná i jako soukromé parkoviště. Na ploše bývalé zeleninové zahrady (doložené Císařským otiskem Stabilního katastru z roku 1837) roste *Alnus glutinosa* (inv. č. 1, 2, 4, 8), *Chamaecyparis lawsoniana* 'Glaucia' (inv. č. 3), *Syrigna × chinensis* (inv. č. 5, 6) a *Fraxinus excelsior* (inv. č. 7) (viz. Fotodokumentace č. 1 foto č. 2 b). Vstupy do parku jsou z nádvoří přes most, na severu po mostě k zimnímu stadionu, provozní vjezd je na jihozápadním okraji k silnici E 49, soukromý vjezd z jihu u zahradního domku také ze silnice E 49.

Velmi originální dominantou parku je grotta na jižním okraji s umělou soutěskou, polorozpadlou poustevnou a pěkným exemplářem *Taxus baccata*. Komplex není z bezpečnostních důvodů veřejnosti přístupný.

Hlavními architektonickými dominantami parku tedy zůstávají podkovovitý zámecký komplex a empírový zahradní domek (pavilon). Vedle pavilonu stojí zahradní altán a před ním drobná kašna. Reprezentativnost centrální louky je posílena vzrostlými solitérami různých druhů. V západní polovině parku (oboře) je pozoruhodně zvlněný terén, způsobený tzv. „sejpy“ po těžbě zlata. Působivý efekt na zámeckém rybníku mají v době vegetace a kvetení lekníny bílé (*Nymphaea alba*) a stulíky žluté (*Nuphar lutea*).

10 Kompoziční rozbor

Kompoziční rozbor byl prováděn terénním průzkumem areálu parku zámku Blatná, jeho grafická podoba je v plánu č. 2. V rámci rozboru byla hodnocena přítomnost osy, prostorových dominant, segmentů vnímání, dále byly rozlišeny stavby a určeny architektonické slohy. Do kompozičního rozboru byly zaznamenány také stavby doložitelné v historických mapách, ale dnes nedochované.

Hlavní osa prostoru je vymezena smíšenou alejí a přímo vedenou cestou doložitelnými již na I. vojenském mapování z let 1764 – 1768. Osa protíná celý park od severozápadního okraje až k zámku na jihovýchodním okraji, ale neprochází přímo zámeckým komplexem. V kompozičním rozboru jsou zaznamenány stávající porosty. Další hodnocenou kategorií jsou prostorové dominanty. Mezi stavebně architektonické dominanty byly jednoznačně zařazeny budovy zámku a pavilonu, zahradně architektonické dominanty zastupuje grotta. Byly sledovány také segmenty vnímání. V parku blatenského zámku se jedná výhradně o průhledy, neboť park je od okolí izolován porosty nebo stavbami. Důležité stavby v areálu byly rozlišeny číslicemi: 1 – zámek, 2 – pavilon, 3 – grotta a 4 – dřevěný domek v katastrofálním stavu. Významné budovy byly zařazeny do jednotlivých slohů (gotika, renesance, baroko, klasicismus) a odlišeny barevně. U historických budov byla vyznačena významná průčelí. Dalšími zakreslenými prvky jsou mosty v parku, kašna a studna. Poslední hodnocenou kategorií jsou nedochované stavby. Pro jejich zakreslení do kompozičního rozboru bylo čerpáno z Císařského otisku Stablního katastru z roku 1837.

11 Provozní rozbor

Provozní rozbor byl prováděn terénním průzkumem v zámeckém parku. Byl sledován provoz v parku z hlediska směrů pohybu, frekvence používání jednotlivých cest a vybavenosti parku. Grafická podoba rozboru je v plánu č. 3.

Prvním sledovaným prvkem byly vstupy a vjezd do areálu. Hlavní vstup je přes kamenný most pod vstupní věží zámku. V oboře jsou ještě tři neoficiální vstupy umožňující přístup do okolních sportovních areálů, které jsou pojmenovány na rozboru. Jsou rovnoměrně rozmístěny na severovýchodní, severozápadní a západní straně parku. Neveřejný vjezd do parku je u pavilonu, kde je několik metrů asfaltového povrchu. Kolem zámku za mostem vede jednosměrná pojezdová komunikace. Celý park je z jihozápadní strany obkroužen další pojezdovou komunikací - silnicí E 49 na Plzeň. Mezi ní a zámkem je parkoviště pro několik automobilů. Před kamenným mostem je informační tabule. V areálu parku jsou odlišeny budova zámku (1) a pavilon (2). V rozboru jsou vyznačeny mosty v parku. Cestní síť je rozdělena dle frekvence využívání cest na: cesty používané, cesty používané nepravidelně, cesty nepoužívané a cesty zaniklé. Jak z grafického řešení vyplývá, nejvíce je používán hlavní okruh, pak

následují cesty propojující park a sportovní areály. Ostatní cesty v oboře jsou sice v terénu dohledatelné, ale nepoužívané nebo zcela zaniklé. Z vybavenosti parku bylo sledováno stávající rozmístění laviček a odpadkových košů, které doprovází hlavní okruh. Posledním vyznačeným prvkem je grotta, která není v současné době z bezpečnostních důvodů zpřístupněna.

12 Koncepce obnovy

U obnovy krajinářského parku v Blatné bylo rozhodující množství dostupných historických pramenů a skutečnost, že dnešní podoba parku plní většinu funkcí. Množství dostupných podkladů bylo poměrně omezené. Základními prameny byly mapy I., II. a III. vojenského mapování, Císařský otisk Stablního katastru z roku 1837, několik historických fotografií, archivní záznamy. V parku nebyl prováděn hloubkový průzkum, který by prokázal např. základy nedochovaných staveb.

1) I. vojenské mapování z let 1764 – 1768 (viz. plán č. 4) zachycuje budovu zámeckého komplexu na ostrově obklopeném zbytky obranného valu tzv. **kosami**. S prostorem dnešního parku je zámek spojen **mostem**. Lesní porost se rozkládal na menší ploše, než je tomu dnes. Byl protnut pouze potokem, **přímou linií** aleje a jednou cestou v severní části. Jižně kolem lesa vedla ještě jedna cesta. Na místě dnešní centrální louky byl zřízen **formální parter** čtvercového tvaru s vepsanou kružnicí cest a centrálním vodním prvkem. Na příčné ose parteru je zakreslena budova **pavilonu**.

2) II. vojenské mapování z let 1836 – 1852 (viz. plán č. 4) prozrazuje zámecký komplex na ostrově obklopeném **kosami**. Severně od zámku je poloostrov a jeden malý ostrůvek. Plocha dnešního parku je stále spojena se zámkem **mostem**. Druhý **most** přibyl na severním okraji parku. Lesní porost je většího rozsahu, ale na jižní polovině se objevují dva **palouky**. **Přímá linie** tvořící osu prostoru je zachována. **Cestní síť** je ve srovnání s I. vojenským mapováním mnohem bohatší. Pavilon na jižním okraji je opět zakreslen. Zcela zmizel formální parter, byl nahrazen volnou travnatou plochou. V areálu přibyl také další stavby. Zcela na severu za potokem Jesec je to **divadlo**, ve středu lesního porostu je zakreslena **střelnice**, v severovýchodní části pak **oranžerie** s drobným parterem severně od ní. **Grotta** není vyznačena speciálním symbolem, ale na jejím místě je v porostu naznačen palouk.

3) III. vojenské mapování z let 1877 až 1880 (viz. plán č. 4) potvrzuje prvky naznačené na II. vojenském mapování. Stále jsou vyznačeny **palouky** v lese. Centrální louka je zachována. **K cestní síti** přibyl několik cest v jižní části - patrně jako zpřístupnění **grotty**. Jsou zaznamenány: **pavilon, divadlo** i **oranžerie**. Jen střelnice chybí. Změnou je **most** přidán na severovýchodním okraji mezi poloostrov a okolí.

4) Císařský otisk Stablního katastru z roku 1837 (viz. plán č. 5) se datací překrývá s II. vojenským mapováním a je jeho podrobnějším potvrzením. Zámecký komplex je na ostrově, kolem kterého je

podkova kos. Zámek je se zbytkem prostoru spojen **mostem**. Další most, který byl na II. vojenském mapování je zakreslen mezi severní kosou a poloostrovem severně od zámku. Most na severním okraji parku je. Lesní porost pokrývá stále stejnou plochu. Oba **palouky** jsou zachyceny. **Přímá linie** v severozápadním směru je zcela zřetelně doplněna **alejí**. Centrální louka je stále v podobném rozsahu. **Cestní síť** je vedena v mnohem komplikovanějších **křivkách** a je mnohem hustší. Nejzdobněji je vedena na poloostrově severně od zámku, kolem oranžerie a především na jižním okraji parku – mezi pavilonem a grottou, která opět není vyznačena speciálním symbolem. Stavby jsou v počtu shodném s II. vojenským mapováním. Je zde **pavilon** na jižním okraji, **divadlo** na severu, **střelnice** v centrální části lesa i **oranžerie** v severovýchodní části. Velmi zajímavými detaily jsou však **gazony** kolem pavilonu i kolem oranžerie a dvě skupiny keřů vysazené do centrální louky. Dalším zajímavým detailem je **zeleninová zahrádka** na ostrově jižně pod zámekem.

5) Historické fotografie (viz. Fotodokumentace č. 2 – str. 6) většinou pocházejí přibližně z 20. let 20. století. Dokazují bohaté výsadby na kosách kolem zámku, které při pohledu z parku zámek téměř zakrývají. Další fotografie dokumentuje bujně zarostlý gazon před pavilonem (zahradním domkem).

6) Archivní záznamy obsahovaly zajímavé, ale spíše jen dílčí informace. Zásadní byla především listina prokazující existenci grotty již kolem roku 1810. Z dalších lze uvést např. provoz zámeckého zahradnictví, které se mohlo na počátku 19. století pyšnit bohatým sortimentem stromů, keřů i trvalek. Bohužel zcela chybí plány nebo alespoň skici k řešení parku nebo k jednotlivým stavbám v něm.

Velmi podstatnou informací pro obnovu parku je to, že celá plocha parku spadá pod projekt Natura 2000 jako lokalita páchníka hnědého (*Osmoderma eremita*). Tato skutečnost zásadním způsobem omezuje možnosti zásahů do porostů v parku.

Druhým zásadním faktem je přítomnost *Phytophthora alni* v pobřežních olšinách. Porosty *Alnus glutinosa*, jsou v blatenských zámek neodmyslitelně spojeny, ale šířící se houbová choroba je postupem času likviduje.

12.1 Zásady obnovy

Zásady obnovy vycházejí z historických pramenů a principů aplikovaných v krajinářských parcích.

12.1.1 Zásady z historických pramenů

Nejpodrobnějším z dostupných historických pramenů, který potvrzuje celkovou kompozici parku v 19. století je Císařský otisk Stablního katastru z roku 1837. Hlavními informacemi, které je možné použít jako doklad pro návrh je důkaz existence krajinářského parku samotného. Podrobnější inspirací jsou:

vedení a tvarování cestní sítě, existence centrální louky, prvek hlavní osy s alejí. Podstatnou informací je také vedení budov zámku, parku a rýžoviště zlata v severozápadní polovině parku v Evidenci nemovitých kulturních památek.

Obnovitelnými detaily vycházejícími ze zmíněného Císařského otisku mohou být: gazon před pavilonem, zeleninová zahrada pod zámekem.

12.1.2 Zásady krajinářských parků

Aplikované zásady vycházející z krajinářského slohu 19. století je možné shrnout do několika bodů:

- Zdravotní probírka porostů – detailní řešení viz Dendrologický průzkum (kapitola 7, plán č. 1, tabulková příloha 1 A – 1 C). Kromě stromů konkrétně navržených ke kácení v dendrologickém průzkumu, je nutná postupná zdravotní probírka pobřežních porostů *Alnus glutinosa* (olše lepkavé) z důvodu přítomnosti *Phytophthora alni*.
- Kompoziční probírka – lze ji rozčlenit do několika obecných bodů. Detailní řešení viz. Dendrologický průzkum (kapitola 7, plán č. 1, tabulková příloha 1 A – 1 C)

1. odstranění několika stromů na centrální louce pro otevření zpětného pohledu na zámek v malebné loučce

2. kácení a odstranění laických výsadeb exotů na ostrově kolem zámku

- Sortiment kolem zámku – je provázán s bodem řešícím kompoziční probírku
- Vedení cest – dílčí směry – je aplikací principů krajinářského parku ve volných liniích, křivek ve tvaru S
- Obnova palouků – je kombinací zásad historických a slohových. Z Císařského otisku Stablního katastru z roku 1837 lze zřetelně vyčíst umístění i tvar dvou palouků a ze zásad přírodního slohu vyplývá, že by jejich obnovením byly navráceny zpět alespoň dvě malebné scenerie.

13 Návrhy obnovy v detailních partiích

Z průzkumů a stanovených zásad bylo postupně vytvářeno několik variantních řešení pro jednotlivé detailní partie. Jediným prvkem pro který byla navržena pouze jedna varianta řešení je *Aesculus hippocastaneum* (inv. č. 97), který je navržen přesadit k soukromému vjezdu do areálu, kde stávající exempláře téhož druhu odumírají.

13.1 Úprava partie před zahradním pavilonem

Úprava partie před zahradním pavilonem (zahradním domkem) byla navržena na základě inspirace vycházející z Císařského otisku Stablního katastru z roku 1837 a skutečnosti, že zahradnímu pavilonu

byla ponechána empírová podoba. Byly zpracovány dvě tvarové varianty gazonu před pavilonem a přiléhající cestní síť.

Zásadním problémem současnosti je parkování automobilů před empírovým pavilonem.

13.1.1 Varianta č. 1

Ve variantě č. 1 (plán č. 8) byla parkovací místa umístěna k vjezdové bráně za pavilonem. Hlavním motivem je obnova gazonu před pavilonem. Gazon je vymezen mlatovou cestou, které je současně přístupem do pavilonu. Nepravidelný tvar je inspirován tvarem na Císařském otisku Stablního katastru z roku 1837. Užší mlatová cesta vlevo umožňuje přístup do altánu. Novodobá fontánka je ponechána v travnaté ploše, která jí umožní nejlépe vyniknout. Gazon je ponechám pouze v travnaté ploše, aby svou zdánlivou strohostí podtrhl půvab pavilonu.

13.1.2 Varianta č. 2

Také u varianty č. 2 (plán č. 9) byla možnost parkování vytěsněna mimo parter před pavilonem. Parter byl opět obohacen o gazon. Tvar je v této variantě pravidelný a souměrný a lépe koresponduje s výrazným prvkem dvouramenného schodiště pavilonu. Také přístup do altánu zůstal zachován a je proveden samostatnou cestou. Cestní síť je navržena z mlatového povrchu. Fontána je ponechána v travnaté ploše a tvoří ukončení pomyslné příčné osy gazonu. Varianta č. 2 je navržena ve dvou možnostech provedení. Prvním dekorativnějším provedením je gazon vyplněný růžovým záhonem. Sortiment je inspirován tradicí Böhmových růží v místním regionu. Maximálního efektu spojeného se skrytou symbolikou dosáhne osázení gazonu Böhmovou růží pojmenovanou Blatná, která by svým tmavě červeným květem oživila parter. Jemněji by působilo osázení růžovými odstíny růží Božena Němcová a Památník Krále Jiřího. Druhou možností je ponechání gazonu jako travnaté plochy.

13.2 Úprava aleje

Úprava aleje kolem hlavní osy prostoru je navržena ve dvou variantách.

13.2.1 Varianta - obnova

První varianta je variantou radikální obnovy (plán č. 6) celé aleje. Je navrženo odstranění všech alejových stromů a odstranění ostatního porostu ve pásech o šířce 10 m po obou stranách hlavní osy. Následně je navržena výsadba nové smíšené aleje složené z *Tilia cordata* (lípy srdčité) a *Quercus robur* (dubu letního).

13.2.2 Varianta –probírka

Druhá varianta je ponechání stávající aleje (plán č. 7) a provedení zdravotní probírky podle Dendrologického průzkumu (kapitola 7, plán č. 1, tabulková příloha 1 A – 1 C)

13.3 Úprava „kosy“ a zámeckého ostrova

Na kosách je navržena zdravotní probírka podle Dendrologického průzkumu (kapitola 7, plán č. 1, tabulková příloha 1 A – 1 C) a kompoziční probírka také podle Dendrologického průzkumu (kapitola 7, plán č. 1, tabulková příloha 1 A – 1 C), během které je navrženo odstranění laických výsadeb exotů na ostrově kolem zámku. Dále je doporučeno odstraňování případných výmladků z pařezů u druhů *Alnus glutinosa* a *Fraxinus excelsior*.

13.3.1 Detail zámeckého ostrova

Na jižní straně ostrova pod gotických palácem je navržena obnova zeleninové zahrádky, jejíž existence je doložena na Císařském otisku Stablního katastru z roku 1837. Jak ukazuje plán č. 11 je navržena jako kombinace druhů **zeleniny** z 19. století, bylinek a růží, které jsou pro Blatnou tolik typické. Na zeleninových záhonech v pravidelném rastru jsou navrženy : *Brassica oleracea* var. *capitata* (zelí hlávkové) v bílé i červené formě, *Brassica oleracea* var. *sabauda* (kapusta hlávková), *Brassica oleracea* var. *gongylodes* (kedluben), *Daucus carota* (mrkev carota), *Apium graveolens* var. *rapaceum* (celer bulvový), *Petroselinum crispum* var. *radicosum* (petržel kořenová), *Petroselinum crispum* var. *foliosum* (petržel listová), *Allium cepa* (cibule kuchyňská), *A Armoracia rusticana* (křen selský). Zahrádka je vymezena dvěma poli léčivých bylin v následujícím složení: *Salvia officinalis* (šalvěj lékařská), *Lavandula angustifolia* (levandule úzkolistá), *Thymus vulgaris* (tymián obecný), *Ruta graveolens* (routa vonná).

Jako výrazná dominanta zahrádky je navrženo pole růží, podtrhující polygonální závěr kaple sv. Ondřeje. Z obou stran kaple je navržena bíle kvetoucí keřovitá Böhmová Ave Maria, její předsadbou je růžově kvetoucí Hubička. Je navržena jedna z mnoha možností kombinace všech tří skupin. (viz. plán č. 12)

13.4 Probírka olšových porostů

Nutnost probírky je způsobena patogenem *Phytophthora alni*. Vzhledem ke skutečnosti, že celý park spadá pod projekt Natura 2000 a v jeho bezprostřední blízkosti jsou rybí sádky, není možný zásah žádným chemickým přípravkem. Podle Gregorové (2011, pers. comm.) je tedy jediným možným řešením stálé sledování a postupná probírka nejnapadenějších jedinců. Následně nahrazení druhu *Alnus glutinosa* druhem: *Alnus incana* (olše šedá) a v menším počtu *Fraxinus excelsior* (jasan ztepilý).

13.5 Grotta

Originálním prvkem blatenského parku je umělá grotta, kterou by bylo vhodné přístupnit veřejnosti. Jedná se o problematický detail, neboť před otevřením jeskyní veřejnosti je nutný statický posudek a generální rekonstrukce. I přes tuto skutečnost byl potenciální přístup ke grottě zpracován ve dvou variantách.

13.5.1 Odpočívadlo

Umístění odpočívadla je reminiscencí na vedení cesty s odpočívadlem podle Císařském otisku Stabilního katastru z roku 1837. plán č. 6 Cesta je vedena odbočkou v hlavní osy k severnímu vstupu do jeskyně, pak pokračuje kolem jeskyně ze severní strany, aby minula i severozápadní vstup do jeskyně a pozvolna se vrátila až na hlavní osu. Je doplněna o historicky doložené odpočívadlo a palouk, ze kterých je otevřen pohled na severní vstup do grotty.

13.5.2 Okružní cesta

Je variantou cesty vedené v pozvolném oblouku z hlavní osy k severnímu vchodu do jeskyně, dále kolem jeskyně ze severní strany a postupně zpět na hlavní osu (viz. plán č. 7) Z cesty je navržena možnost přístupu nereminiscenční náznak palouku s pohledem na vstup do jeskyně rámovaný lesním porostem. V této variantě není odpočívadlo navrženo v lesním porostu, ale na jeho okraji, v čele malé louky přibližně 30 metrů od hlavní osy. Drobná mlatová plocha je navržena tak, aby skýtala možnost posezení s pohledem na zámek.

Plány č. 1 – 12 byly zpracovávány na podkladě rastrové mapy 1 : 5000 a ortofotosnímku poskytnutými Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním.

14 Diskuse

Návrh obnovy parku i jednotlivé detaily byly zpracovány vždy ve dvou verzích. Společenským přínosem navržené obnovy je alespoň částečné oživení odkazů minulosti a jejich připomenutí a zpřístupnění veřejnosti. Prvky krajinářského parku byly při navrhování „oživovány“ pouze tam, kde byla obnova možná nenásilnou formou, kde tedy bylo na co navazovat.

Zvolené způsoby obnovy vycházejí z omezeného množství dostupných historických pramenů a aplikovatelných principů krajinářského parku 19. století. .

Celková varianta 1 je okázalejším způsobem obnovy. Již návrh odstranění **celé aleje** podél hlavní osy je radikálním krokem, a to i přes skutečnost, že celkové obnovy alejí bývají pro liniový prvek nejvhodnější způsobem. V případě blatenského parku však odstranění všech devadesáti tří stromů následované odstraněním zbylých porostů v desetimetrových pásech podél hlavní osy je v rozporu s několika skutečnostmi. První z nich je fakt, že je park nemovitou kulturní památkou. Druhou je příslušnost celé plochy parku k projektu Natura 2000 (lokalita pro páchníka hnědého). V neposlední řadě je překážkou také finanční náročnost navrhovaného zásahu. Také navrhované obnovy **mlatových cest ke grottě s odpočívadlem** u obnoveného palouku je radikálnější. Opět se na ploše navrhovaného palouku střetává kácení se zvláštním managementem doporučeným pro celý park projektem Natura 2000. Vedení cest i velikost a tvar odpočívadla je podložena historickými mapami, ale jejich zřízení v navrženém rozsahu by bylo velice finančně náročné. Dalším střetem zájmů je fakt, že by bylo uskutečnění návrhu možné až po celkové rekonstrukci systému jeskyní, která není v současné době prioritou. Dalším řešeným detailem je **parter před pavilonem** (zahradním domkem) nepravidelný tvar **gazonu** je odůvodnitelný historickými mapami, ale celkové vyznění může působit poměrně monumentálně. Celková varianta 1 je autentickým propojením doložitelných skutečností a soudobého využívání parku, ale její reálné uskutečnění by bylo problematické.

Celková varianta 2 je variantou méně okázalou. V **aleji** je navržena pouze zdravotní probírka, zahrnující odstranění pouze sedmi stromů. Navržená zdravotní probírka je možností přijatelnější jak z finančního hlediska, tak z hlediska zásad doporučených Projektem Natura 2000. **Obnova cest ke grottě** je provedena subtilnějším způsobem. Trasa cest je opět inspirována historickými mapami, bylo však ustoupeno od odpočívadla s výhledem na grottu a poměrně rozsáhlého palouku. Motiv **palouku** je pouze reminiscenčně připomenut u křižovatky před grottou, a to plochou, jejíž úprava by zasahovala do porostu pouze minimální měrou. **Odpočívadlo** v návrhu však nechybí, bylo navrženo jako menší

mlatová plocha s možností pohledu na zámek z okraje lesního porostu. Také v celkové variantě 2 je řešen parter před pavilonem (zahradním domkem). Zde je **parter** také navržen jako **gazon**, jeho tvar je reminiscencí oblého tvaru z historických map. Jedná se však o skromnější pojetí v podobě oválu doplňujícího tvaru dvouramenného schodiště. Detail gazonu je řešen ve dvou verzích. Bohatším řešením je gazon vyplněný růžovým záhonem, který byl obohatil parter. Jeho zřízení je však problematické, neboť po centrální louce i parteru se volně pohybuje stádo daňků skvrnitých, před kterými by bylo nutné chránit růže oplocením, jehož vertikála by narušovala poklidnou plochu parteru. Méně dekorativní možností je ponechání čistě travnatého gazonu. Ten by upoutával pozornost pouze svým tvarem a vhodně by dokresloval empírový styl pavilonu.

Zásadním námětem k řešení je v parku problém s šířícím se patogenem *Phytophthora alni* v pobřežních porostech *Alnus glutinosa* (olše lepkavé). Je navrženo postupné odstraňování nejnapadenějších jedinců a průběžná kontrola porostů. Zásah chemickými prostředky není vzhledem k projektu Natura 2000 a blízkosti rybních sádek možný. Zásah proti šíření choroby je bezpodmínečně nutný, bez ohledu na způsob obnovy ostatních částí parku.

Další řešenou partií je **zámecký ostrov a kosy** kolem něj. Je navržena zdravotní probírka porostů a jejich očištění od pravděpodobně laických výsadeb exotů. Nepůvodní druhy obohacují celkový sortiment dřevin v parku, ale jejich přítomnost v bezprostřední blízkosti zámku je nevhodná. Narušují lužní charakter porostu kolem zámku, který k vodnímu zámku Blatná neodmyslitelně patří.

Detailem použitelným v obou celkových variantách je **obnova zeleninové zahrady** právě na ostrově pod jižním okrajem zámku. Je navržena v pravidelném rastru osázeném zeleninou, bylinkami a doplněna o růže, které jsou pro Blatnou typické. Jedná se o historicky doložený detail, jehož zřízení by nebylo tolik finančně náročné a mohlo by přispět ke zvýšení zájmu návštěvníků o park. Proti zeleninové zahradě svědčí nutnost následné pravidelné péče.

Návrh obnovy lze označit za obnovu na pomezí exaktní a analogické, neboť připomíná patrie podložené malým množstvím historických pramenů a částečně se inspiruje v jiných parcích např. na Červené Lhotě, kde jsou podle Pacákové . Hošťálkové (1999) porosty založeny na dominanci domácích druhů v břehových porostech.

15 Závěr

Stanovený cíl diplomové práce byl splněn. Byl vypracován návrh obnovy, který splňuje následující zásady řešení:

Zdravotní probírka porostů – byly označeny stromy k urychlenému odstranění a byl popsán následný postup péče o pobřežní porosty

Kompoziční probírka porostů – bylo navrženo odstranit stromy a keře kompozičně nevhodně umístěné

Sortiment kolem zámku – úprava sortimentu v bezprostředním okolí u zámku byla provedena návrhem kompoziční probírky

Vedení cest – trasy cest navrženy k obnově byly voleny podle historických dostupných pramenů a principů volná krajinářské linie

Obnova palouků – palouky bylo po zhodnocení návrhů navrženo obnovit pouze na jednom ze dvou prokázaných míst a to pouze v reminiscenční podobě

V návrhu byly kromě principů krajinářského parku uplatněny také poznatky z terénních průzkumů, informace o evidovaných památkových objektech.

16 Seznam literatury (pramenů)

- Anon.. Historie zámku. [online]. 2010. [2.5. 2011] Dostupné z <http://www.zamek-blatna.cz/zamek-blatna-historie.php>
- Anon.. Zámecký park. [online]. 2010. [2.5. 2011] Dostupné z <http://www.zamek-blatna.cz/zamek-blatna-park.php>
- Císařský otisk Stabilního katastru z roku 1837, Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště České Budějovice
- Česko. Zákon č. 20 z 30. března 1987 o státní památkové péči. In: Sběrka zákonů České republiky. 1986. 214 – 227, Dostupná z . http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=20/1987&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- Doležalová, J. 2006. Nejkrásnější zámky jižních Čech. Regia. Praha. 2006. s. 207. ISBN: 80-86367-56-8
- Drhovský, K. 2002. Neuskutečněná růžová zahrada v Blatné. Sborník přednášek Růže ve veřejné zeleni, Klatovy 10. -11. září 2002
- Evidenční list památky – rýžoviště zlata. [online]. 2003. [5. 2. 2012]. Dostupné z <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=146228&oKodKr=31&oNazSidOb=Blatn%E1&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=05.04.2012&Limit=25>
- Evidenční list památky – zámek a park Blatná. [online]. 2003. [5. 2. 2012]. Dostupné z <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=157338&oKodKr=31&oNazSidOb=Blatn%E1&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=05.04.2012&Limit=25>
- Gregorová, B. 5. 1. 2012, pers. Comm-
- Hájek, V. 2000. Architektura Klíč k architektonickým slohům. Grada Publishing, spol.s r. o. Praha. s. 229. ISBN 80-7169-722-2
- Hendrych, J. 2000. Tvorba krajiny a zahrad III. Historické zahrady, parky a krajina, jejich proměny, kulturně historické hodnoty, význam a ochrana. ČVUT, Praha, ISBN 80-01-02230-7
- Hieke, K. 1984. České zámecké parky a jejich dřeviny. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. s. 464. ISBN: neuvedeno
- Historické fotografie, Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště České Budějovice
- Hoffmann, T.R. 2006. Umění baroka. Euromedia Group, Praha, ISBN 80-242-1585-3
- Herout, J. 2002. Staletí kolem nás. Paseka. Praha – Litomyšl. s. 393. ISBN 80-7185-389-5.
- Hruža, J., Zajíc, J. 1997. Vývoj urbanismu, II. díl. vydavatelství ČVUT, Praha, ISBN: 80-01-01549-1
- Hurych, V. 2003. Okrasné dřeviny pro zahrady a parky. Květ. Praha. 200 s. ISBN: 80-85362-19-8
- Kalusok, M. 2004. Zahradní architektura. Computer Press, Brno, s. 192. ISBN: 80-251-0287-4
- Kupka, J. 2006. Zeleň v historii města. České vysoké učení technické. Praha. s. 146 s. ISBN: 80-01-03443-7
- Machovec, J. 1973. Sadovnická dendrologie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, ISBN neuvedeno
- Mapa I. vojenského mapování. [online] [7.2.2012] Dostupné z http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=330&lang=cs&z_width=700&z_newwin=1&map_root=1vm&map_region=ce&map_list=c208
- Mapa II. vojenského mapování. [online] [7.2.2012]. Dostupné z http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=330&lang=cs&z_width=700&z_newwin=1&map_root=2vm&map_region=ce&map_list=W_13_II
- Mapa III. vojenského mapování. [online] [7.2.2012]. Dostupné z http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?z_height=330&lang=cs&z_width=700&z_newwin=1&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4252_4

- Otruba, I. 2002. Zahradní architektura. Tvorba zahrad a parků. Era, s. 35 7. ISBN: 80-86517-13-6
- Otruba, I., Ptáček, J., Švorc, L. 2007. 101 nejkrásnějších zahrad a parků. Beta. Praha. s. 207. ISBN 978-80-7306-320-7
- Pacáková-Hošťálková, B., Petrů, J., Riedl, D., Svoboda, A. M. 1999. Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Libri, Praha, s. 521. ISBN: 80-85983-55-9
- Památková péče. 1922 – 1943. Inv. č. 1066. karton 256. Státní oblastní archiv v Třeboni
- Pavlátová, M., Ehrlich M., Bartlová, N., Bisová, V., Brůčková, V., Dlask, V., Ehrlichová, M., Elexhauserová, E., Hapatyková, I., Jedlička, J., Joneš, J., Jonešová, E., Krause, J., Krejča, F., Lišková, A., Mikolášek, D., Milnerová, J., Němečková, L., Olšan, J., Popela, P., Popelová, I., Storm, V., Šíma, J., Šubr, J., Vlček, V., Vorel, I. 2004. Zahrady a parky Jižních Čech. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, o. s. a Nebe s. r. o., Praha, 415 s.
- Průvodní zpráva pro lokalitu Blatná, Natura 2000. 2010. [online]. [5.8. 2011]. Dostupné z .
http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000068693
- Reml, Kašička. 1985. Průzkum jeskyně, Zakázka č. 0200-0970-49. Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů
- Rogers, E. B. 2001. Landscape design. A Cultural and Architectural History. Harry N. Abrams, Inc., New York, ISBN 0-8109-4253-4
- Seidle, M. 1982. Inventarizace dřevin a návrh ke kácení části zámeckého parku Blatná
- Thacker, Ch. 1997. The History of Gardens. London Editions Ltd., London, ISBN 978-0-520-05629-9.
- Troníková, E. 1985. Zelenina. ARTIA. Praha. s. 223. ISBN: neuvedeno
- Wagner, B. 1990. Sadovnická tvorba 2. SZN. Praha. s. 336. ISBN: 80-209-0112-4